სახალხო გაზეთი

№ 655 შაბათი, 21 ივლისი, 1912 წ. № 655

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტით ტექსტის წინ 20 კ., უკან 10 კ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითო-ჯერ სადამოს 4 საათამდე ღირს 3 მ. 4 საათის შემდეგ მიიღება მხოლოდ თვით სტამბა „შრომა"-ში, მუხრანის ქუჩა, და ეღირება 4 მანეთი.

განცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კავკასიის გარეშე ცხრიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ სივეტრო სახლის ლ. და მ. მეტლ და ამხ.-ბის განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიასნიცკის ქ., ს. სიტოვისა და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მოსკოველი 11, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბირჟის მოედანი

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „სახალხო გაზეთი"-ს რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე. საღამოთი 5-დან 7-მდე.

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაბეჭდილი მკერი წერილები და კორესპონდენციები სულ არ [illegible] ავტორს. ავტორს თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები პირადად მართა-პარაკება შეიძლება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. ადრესი: [illegible] 40 კ.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახ. № 6. ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისთვის: ტფილისი, ქართული „სახალხო გაზეთი" 190.

ტელეფონი № 12-29

გაზეთის ფასი წელიწ. 8 მ. 50 კ. ცალკე № ყველგან 5 კ.
„ „ თვეში — 75 კაპ. დამატებიანი 7 კ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გამოცემა.

იმ ხელის მომწერთ

რომელთაც „გრდემლი" ერგებათ და ჯერ არ წაუღიათ, ვთხოვთ ან წაილონ რედაქციიდან ან გამოგზავნონ ფოსტის ხარჯად 30 კ. (შეიძლება მარკებით) რომ ადგილობრივ გაეგზანოთ. **სახ. გაზ. კანტორა.**

სახალხო გაგეთი

სურათებიანი დამატებით მიიღება ხელის მოწერა 1912 წლისათვის.

(არ მიიღება ხელის მოწერა ცალკე უდამატებოდ და არც სურათებიანი დამატება იყიდება ცალკე).

წლიური ხელის მომწერნი იღებენ პრემიად I წ. „გრდემლს".

წელიწადში ღირს 8 მან. 50 კაპ.
თვეში ღირს — — 75 კაპ.

(როგორც ქალაქში, ისე ქალაქ გარედ).
საზღვარ-გარედ თვეში ზედ-მეტი 25 კაპ.

წლიურ ხელის მომწერთ 8 მ. 50 კ. უნდა ჰქონდეთ გადახდილი შემდეგ ვადებზე: პირველად 3 მან., მარტისათვის 5 მან., 1 მაისისათვის 7 მ. და დანარჩენი უნდა გადახდილი იყოს **1-ლ ივლისამდე.**

გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის 1 რიცხვიდან, მხოლოდ სრული თვეებით და მხოლოდ მიმდინარე წლის ბოლომდე.

გაზეთს, ფულის მიღების უფლებით, არსად არავითარი აგენტი არა ჰყავს (გარდა წ.-კ. ს. მთავარ გამგეობის ტფილისის წიგნის მაღაზიისა) და ამიტომ პასუხს აგებს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც ფული ან ფოსტით არის გამოგზავნილი, ან პირდაპირ კანტორაშია მიღებული.

რედაქცია დაუბეჭდავ ნაწერების შესახებ ავტორებთან მიწერ-მოწერას არ ჰმართავს, თუნდ საპასუხო მარკაც იყოს გამოგზავნილი და დაუბეჭდავ წერილებსაც არ ინახავს. დანარჩენ შემთხვევაში ყოველ შეკითხვის ან რაიმე ცნობის შესახებ საპასუხოდ საჭიროა **ფოსტის მარკა.**

დანარჩენი პირობები იხ. გაზეთის სათაურში.

კნეინა ელისაბედ ადამის ასული, თავადი ნიკოლოზ ათანასეს ძე და თამარა ნიკოლოზის ასული ვახვახიშვილები გამოუთქმელ მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ ქ. ყაზანში 17 ივლისს საყვარელ შვილის

სტუდ. მიშა ვახვახიშვილის

უდროოდ გარდაცვალებას. დაკრძალვის დღე ცალკე იქმნება გამოცხადებული. (1—1394—1)

ბაღი მუშტაიდი

20, 21 და 23 მკათათვეს,

ტფილისის ხალხის გამართობი საზოგადო. თანხის გასაძლიერებლად

გამართავს უფასო სეირნობას.

მრავალგვარი გასართობები, სიმღიანი ორკესტრი, ოსმალური საზანდარი, უფასო **სინემატოგრაფი,** შუშხუნები და სხვა.

ბაღი გაჩირაღდნებული იქნება. **დასაწყ. საღ. 5 ს.** (3.560.2)

საზაფხულო ახალი კლუბი შეიკრება.

კვირას, 22 ივლისს, საზაფხულო თეატრში, რუსულ დრამატიულ არტისტთა ამხანაგობის მიერ, წარმოდგენილ იქნება:

I. **„საშინელი ოჯახი"** — პიესა 3 მოქმ. თხზ. სტრინბერგისა.
II. **„მოსამსახურემ მიღალატა"** — ვოდ. 1 მოქ. ტურბინისა.

დასაწყისი საღამოს 8½ საათზე.

ფასი თეატრის ბილეთებისა 70 კ—დან 20 კ—მდე; სტუმრები კლუბში შესვლისას იხდიან: მამაკაცები 50 კ.; მანდილოსანნი და სტუდენტები 25 კაპ. (2—1392—1)

ახალი კლუბი

კვირას, 22 ივლისს, შუადღის 12 საათზე დანიშნულია კლუბის წევრთა

საგანგებო საზოგადო კრება.

განსახილველია:

1) მოხსენება მამასახლისთა საბჭოსი მუდმივი სტუმრების შესახებ.
2) კლუბის შენობის გადაკეთება.
3) არჩევნები მუდმივი წევრებისა. (2—1392—1)

ქ. შ. წერა-კითხ. გამ. საზოგ. წიგნის მაღაზიაში

იყიდება წიგნები: ისტორია, საეკლესიო და საეთნოგრაფიო მასალები:

Проф. Хаханова: Матеріалы по Груз. агіологіи	ფასი 80 к.	Трапезундская хроника	1—
Багратъ, Епископъ Тавроменійскій, Груз. текстъ по рукописям XI в.	1 მ.	Бальваръ и Іодасафъ, Грузинск. текстъ по рукопис. XI—XII в.	60 „
Древнѣйшіе предѣлы разселенія грузинъ по Малой Азіи	60 „	Очерки по Груз. культурѣ	30 „
Грузинскіе дворянскіе акти и родословныя росп.	60 „	О вступленіи на престолъ Императрицы Екатерины II,	25 „
Месхи (этнографич. очеркъ)	60 „	Князь И. Г. Чавчавадзе, какъ этнографъ	50 „
Жизнь и дѣятельность Каталикоса Грузіи Антонія I.	40 „	Къ матеріаламъ по драматической литературѣ XVIII вѣка	20 „
Грузинскій отрывокъ Калилы и Димны	60 „	Политич. и культур. состояніе Грузіи съ XIII по XVIII в.	50 „
О Сванетскихъ рукописяхъ и надписяхъ	60 „	Аѳонскій списокъ 978 г. Грузинской библіи	40 „
Феодальный терминъ въ груз. памятникахъ	20 „	ФРЕНКЕЛЬ: очерки Чуруксу и Батума	50 „
Правила VI Вселенскаго собора	60 „	Хелтуплишвили: Вступланіе Грузіи въ составъ Россійск. импер.	40 „
		Хонели. Къ 100-лѣт. Крцан. битвы	30 „

адрესი: Тифлисъ О-во распр. Гр. ср. гр. насел. (Წ. 1141.78)

ᲰᲐᲘᲔᲑᲨᲘ დამყარებულ ამხანაგობის

„ს. მ. კირაკოზოვი და ბ. გ. ოგანოვი",

ამხანაგობის გამგეობა ამით საყოველთაოდ იუწყება, რომ წესდება უმაღლესად დამტკიცებულია 1912 წ. 10 ივნისს.

ამხანაგობამ დაიწყო მოქმედება ამა წლის 1 ივლისიდან და ძირითად თანხად 1,200,000 მანეთი აქვს.

ამხანაგობის გამგეობა იმყოფება **ქ. კავკაკში.** გამგეობის დირექტორებად ამორჩეულნი არიან:

სერგეი მარკის ძე კირაკოზოვი, ივანე გოლდანის ძე ოგანოვი, გრიგორი გოლდანის ძე ოგანოვი და ივანე ილიას ძე ვავილოვი.

ამხანაგობა აწარმოებს ნარდად (Оптомъ) და წვრილ ვაჭრობას ფართლეულისას.

I. **ნარდზე სავაჭრო საწყობებია:** კავკაკში, გროზნაში, გეორგიევსკში, ტფილისში, ქუთაისში, გეორგიევსკისა, და გროზნას ბაზრობაზე.

II. **წვრილად ვაჭრობა არის:** კავკაკში, გეორგიევსკში, პიატიგორსკში, ტფილისში, ქუთაისში, სტ. ნიცა არდონში, და სოფ. ბროსკოვეისკში.

(10.559.3)

ტფილისის ქერძო სამკურნალო

ქსენიევის ქუჩა, საკუთ. სახლი, № 7, ᲗᲔᲢᲪᲔᲚᲘᲡ სასტუმროს და მიხეილის პროსპექტ. ახლო

ᲢᲔᲚᲔᲤᲝᲜᲘ № 590.

სტაციონალური განყოფილება მოწყობილია 50 საწოლით, განსაკუთრებითი სამშობიარო განყოფილება.

მწოლიარე ავადმყოფების მიღება შეიძლება ყოველ წამს, გარეშე მოსიარულე ავადმყოფებს მიიღებენ შემდეგი სპეციალისტი-ექიმები:

შინაგანი ავადმყოფ.	**ღამბაშიძე ვ. დ.** (ყოველ დღე, გარდა კვირისა). 11½—12 საათ. **დავითიანი რ. ს.** (ყოველ დღე) 1—2. **ჭიქოძე ტ. ს.** (ორშაბათ. და ოთხშაბ.) 9—10. **მაღალაშვილი გ. გ.** (ორშაბ., სამშაბ. და შაბათობით) 10—12. **მანსვეტაშვილი ვ. ᲗᲔᲢᲪᲔᲚᲘᲡ** (ორშაბ., ოთხშაბ. და პარასკ.) 2—3. **მიქელაძე შ. ა.** (ყოველ დღე) 12½—1. **ფედოროვი ე. გ.** (ყოველ დღე, გარდა ოთხშაბ. და კვირისა) 12—1.
საადმყოფო-ქირურგიული.	**მარკევიჩი ვ. ლ.** კონსულტატი (ორშაბ., ოთხშ. და პარასკ.) 11½—12½. **მელიქიშვილი ნ. მ.** (ყოველ დღე) 10—1. **ფირადოვი რ. ბ.** (ყოველ დღე) 12—1.
საშობიარო ქალ. სნეულებანი.	ექიმი-ქალი **ვერბიცკი-ფირადოვისა ლ.** (ყოველ დღე) 11—12. **მელიქიშვილი ნ. მ.** (ყოველ დღე) 10—1. **სულაკოვი ა. ი.** (ყოველ დღე) 12—1. **თიკანაძე ი. ე.** (ყოველ დღე) 1—2.
ბავშვების ავადმყოფ.	**ღამბაშიძე ვ. დ.** (ყოველ დღ. კვირ. გარდა), 12½—12 ს. **მიქელაძე შ. ა.** (ყოველ დღე) 12½—1. **ფედოროვი ე. გ** (ყოველ დღე გარდა ოთხშაბ. და კვირისა) 12—1.
ნერვიულ. ავადმყ.	**გედევანიშვილი მ. ა.** (შაბათობით) 10½—11. **დავითიანი რ. ს.** (ყოველ დღე) 1—2.
ყელ. ცხვ.	**ათენიანცი ნ. ა.** (ყოველ დღე) 1—2. **ორემბოვსკი ნ. ს.** (ყოველ დღე) 2½—3.
თვალ.	**მუსხელიშვილი ვ. ს.** (ორშაბათობით, ოთხშაბ. და პარასკ. 2—2½.
კან. და ვენერ.	**მზარეულიშვილი მ. ი.** (ყოველ დღე) 1—1½.

სამკურნალოს აქვს მოწყობილი საკუთარი სამიკროქიმიო და საბაქტერიოლოგიო ლაბორატორია სისხლის განსინჯვა, ათაშანგ. Wassermann. რჩევისათვის 50 კ., საწოლები 2 მ. დაწყებული. ცალკე ოთახი 5 მანეთიდან. მშობიარობა 10 დღე წოლით ღირს 40 მ. ოპერაციები, კონსულიუმი, შარდის ბუშტისა და მილების კაკეტერიზაცია; „ᲒᲝᲒ" **წამლის შეშხაპუნება,** ელექტროსინი წამლ., მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება და სხვა შეღავათიანი საფასურით. (Წ. 1010.74)

საგურთალოზე

მშვენიერ ალაგას,

ახლად აშენებულ ეკლესიისა და დიდუბის მომავალ ხიდის მახლობლად დაიჭრა 20 დესეტინა მამული და იყიდება წვრილ ნაჭრებად ოთხკუთხ **საუენი 80 კ.-დან.**

მსურველთ შეუძლიანთ მიჰმართონ ოლღას ქუჩაზე, სახლი № 6, სოლომონ ივანეს ძე **თაქთაქიშვილს,** დილის 6 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. საღამოს 5 საათიდან 8 საათამდე. უმორჩილესად ვთხოვთ მიწის მყიდველებს, რომ **თავის დროზე შემოიტანონ დარჩენილი ვალი,** თანახმად ჩვენგან მიცემულ კვიტანციისა. (Წ. 1147 343)

ᲕᲐᲒᲖᲚᲘᲡ ᲥᲔᲠᲫᲝ ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ

გარედან ყოველ დღე მოსიარულე ავადმყოფებისთვის.

ვაგზლის ქუჩა. № 8. ᲢᲔᲚᲔᲤᲝᲜᲘ № 695.

ე. ს. ვაშაკიძე. ყოველ დღე, შინაგან ავადმყ. 9½ ს. 10 ს,

ა. ნ. დიასამიძე ყოვ. დღე, კვირ. გარდა. სიფილ, კანისა და ვენერ. 11 12 ს.

ბ. ა. ᲗᲝᲗᲝᲕᲐ ყოვ. დღე, კვირ. გარდა ყელ, ყურ. და ცხვ. სნეულ. 11 11 ½.

შ. ა. მიქელაძე შინაგან და ბავშვთა ავადმყ. 1 2 ს.

ნ. ᲗᲔᲚᲘᲥᲘᲨᲕᲘᲚᲘ. ქირურგიული და ქალთა ავადმყ. 1 2 ს.

მიკროსკოპიული, ბაქტეოროლოგიური და ქიმიური გამოკვლევანი; აგრეთვე ყვავილის აცრა და ძიძების ჯასინჯვა. ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.

ოპერაციები და კონსილიუმი მორიგებით,

წამლოგა „606"-ᲘᲗ

(ᲬᲚ—1018—36).

ᲨᲞᲐᲚᲘᲔᲠᲘ

ᲫᲛ. ᲢᲐᲠᲜᲝᲞᲝᲚᲝᲗᲐ

ქარხნისა.

ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲒᲐᲜᲧᲝᲤᲘᲚᲔᲑᲐ.

იმყოფება გოლოვინის პროსპ., № 21, სახ. არტისტ. საზ., **ᲢᲔᲚᲔᲤ.** № 3556.

საწყობში ყოველთვის ბლომად არის შპალიერი, რომელიც

საქარხნო ფასებში იყიდება,

თოფი 8 კაპ.-დან 6 მან.-დე. ქარხანას აქვს საწყობები რუსეთის იმპერიის ყველა დიდ ქალაქებში.

შპალიერის ნიმუშები იგზავნება უფასოდ. (50.159.33)

ნაფიცი ექიმი

Გ. Ზ. ᲩᲐᲩᲘᲒᲐᲘᲐ

გადავიდა

პეტრე დიდის ქუჩაზე, სახლი № 19. (3.556.3)

ᲓᲝᲥᲢᲝᲠᲘ ᲛᲔᲓᲘᲪᲘᲜᲘᲡᲐ

Ი. Ე. ᲗᲘᲙᲐᲜᲐᲫᲔ

სამკურნალო აკადემიის სამშობიარო და სადოსტაქრო კლინიკების ორდინატორად ნამყოფი, იღებს ფეხმძიმეთ, დედათაბუნების, სადოსტაქრო და საშარდე ორგანოთა (ვენერიულის გარდა) სნეულებით ავადმყოფ მანდილოსნებს. ყოველ დღე საღამ. 5—7-მდის. კიროჩნის ქ. სახ. № 18, თავ. ვაჩნაძისა, ოფიცერთა ეკონომიურ საზოგ. დოების მაღაზიის პირდაპირ.

საშარდე ორგანოთა სნეულებით ავადმყოფნი მხოლოდ ხუთშაბათობით და კვირაობით მიიღებიან. ᲢᲔᲚ. № 182. (თ. 1037 254)

ექიმი ᲞᲐ. ᲐᲠᲓᲐᲖᲘᲐᲜᲘ. შინაგან და ბავშვებ. ავადმყ. (სპეციალ. ფილტვებ. სნეულ. რევმატიზმიქარვები) ტფილისი, ალექსანდროვის ქუჩა, № 3. 11—2 ს. საღამ. 5—7. (25.1045.158).

ექიმი ს. ი. ᲒᲫᲔᲚᲘᲨᲕᲘᲚᲘ შიგნეულობისა და ვენერიულ ავადმყ. დილ. 9—11 საათ., საღ. 6—8 საათ. დიდუბე, ს. გურამოს ქ., (მუშტაიდის ბაღის შუაგულიდგან მარჯვნივ), № 21, ᲗᲠᲐᲛᲔᲚᲐᲨᲕᲘᲚᲘᲡ სახლი. (0 550—9)

ექიმი კბილისა და ღრძილებისა Ჰ. Ა. ᲫᲐᲯᲐᲘᲐ იღებს ავადმყოფებს დილით 8—2 ს. საღამოთი 3—7 საათამდე. ელისაბედის ქუჩა, № 15 (დიდუბე). (თ. 103[illegible] 6

ექიმი Ე. ᲕᲐᲨᲐᲙᲘᲫᲔ იღებს შინაგან სნეულ ავადმყოფ. დილის 9—[illegible] საათ., აღამოს 7 ს., ბაქოს ქუჩა, № 12.

ექიმი Შ. Ა. ᲛᲘᲥᲔᲚᲐᲫᲔ იღებს **შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან** ავადმყოფთ ყოველ დღ. საღამოს [illegible] საათ. [illegible]

ექიმი Ვ. ᲛᲣᲡᲮᲔᲚᲘᲨᲕᲘᲚᲘ მიიღებს თვალის ავადმყოფ. ყოველ დღე დილ. 9—11 ს. დიდი მთავრ. № 57. [illegible]

ექიმი აბასთუმანში Ე. Ი. ᲛᲘᲜᲐᲡᲘᲐᲜᲪᲘ იღებს ავადმყოფებს. აგარაკი ტერმარქაროვისა. (Წ. 1347.209)

ექიმი ქალი კბილისა ᲜᲘᲜᲝ ᲠᲪᲮᲘᲚᲐᲫᲔ 20 ივნისიდან მიიღებს ავადმყოფებს **ქ. თელავში.** 3—9 საათამდე.

ექიმი Ი. Ი. ᲑᲔᲠᲘᲨᲕᲘᲚᲘ სწამლობს **საშარდე** ორგანოთა, **ათაშანგისა** და **კანის** ავადმყ.; **ვასსერმანის** რეაქციით იკვლ. ᲐᲗᲐᲨᲐᲜᲒ. მოწამლ. სისხლს. მიღება ნაშუადღ. 3—5½ ს. **ᲔᲚᲘᲡᲐᲑᲔᲓ. ქ.,** № 94, საფოსტო განყოფი. პირდაპირ. (25—1178—65)

ექიმი Ა. Ნ. ᲓᲘᲐᲡᲐᲛᲘᲫᲔ კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს იღებს ყოვ.-დღე ნაშუადღ. 2—3 ს. საღამ. 6—7 ს. ᲗᲣᲗᲨᲐᲑ. ᲝᲠᲨᲝᲚᲝᲓ დილ. 8—9 ს. კვირ. ავადმყ. არ იღებს. მოსკოვის ქუჩა, № 3, ს. გაბაშვილისა. (Უ)

ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘ, 21 ᲘᲕᲚᲘᲡᲘ

ოსმალეთის გაჭირვებული მდგომარეობა.

ახალგაზდა ოსმალთა რეჟიმით გამოწვეულმა უკმაყოფილებამ ისეთი მდგომარეობა შეჰქმნა ისედაც ცუდს ყოფაში ჩავარდნილ ოსმალეთისათვის, რომ მისი მშვიდობიანი და ნორმალური ცხოვრების საფუძველი დიდი ხნობით შერყეული იქნება. იმდენად საგრძნობი და აუტანელი გახდა ქვეყნისათვის „ერთობისა და პროგრესის" პარტიის განუსაზღვრელი ბატონობა, რომ მხედრობამ იმ დროს, როცა სამშობლოს გარეშე მტერი მოჰსეოდა და, მაშასადამე, უპირველესად საჭირო იყო შინაურობაში ერთობა და ერთსულოვნება, აშკარად ამართა საპროტესტო დროშა და იარაღით შეებრძოლა უსამართლობას. სახელმწიფოს სამინელი განსაცდელის დღე დაუდგა. მთავრობას ორის ფრთით, უხდებოდა იერიშის მოგერება და ამიტომ მისი ძალა დღითიდღე სუსტდებოდა, მაშინ როდესაც მდელვარება საათობით ძლიერდებოდა და ერთი კუთხიდან მეორე კუთხესა სწვდებოდა უკმაყოფილების ხანძარი.

ასეთ მდგომარეობაში, ცხადია, ძველი მთავრობა უნდა გადამდგარიყო, რათა გზა მიეცა ახალ მოთხოვნილებათათვის. ასეც მოხდა. ძველი სამინისტრო, რომელიც მთლად „ერთობისა და პროგრესის" პარტიის წევრთაგან შესდგებოდა, გადადგა და მით ღიარა მოწინააღმდეგე ბანაკის სრული გამარჯვება. ახალ მთავრობის შედგენის საქმე მეტად გაჭიანურდა, რადგანაც ასეთ პასუხსაგებ დროს ყველა ერიდებოდა საელჩოფო საქმეთა გაძღოლას. დგომარეობა კი, მართლაც, დიდ პასუხის მგებლობას აკისრებდა ძველ ძთავრობას: გარეთ, იტალიათან ომი ისეთი ხვის ჩაძოგდებია, როდესაც პროობეანთავიდან ააცდენდნენ ოსმალეთი ტერიტორიის ჩაძოცლასა და ეროვნული თავმოყვარეობის შელახვას, ოლო შინ ისეთ ოეფოქის მეექმა, რომელიც თანაბრად დააკმაყოფილებდა აძბოხებულ ალბანეთ—კოსოვოს და ძლელვაოე ძხედრობას.

ასეთი ძმაქე ძოკალეოა იკისრა ალად შეეგარა კაბინეტი, ოოძლის ᲧᲕᲔᲝᲗᲐ უძოაცლესოაა ეგრე ᲧᲝᲓᲔᲑᲣᲚᲘ „ᲐᲐᲝᲝᲐᲔᲔᲘ", ანუ ლიბეოალეაი შეადგენენ. დიდი ᲕᲣᲮᲘᲠᲘ ძᲣᲝᲢᲐᲠ-ᲤᲐᲛᲐ, ოოძელსაც „გათი"-ს (უძლეველს) ეძახიან დიდის ენერგიით ᲫᲔᲣᲓᲒᲐ საქმეს, მაგრამ ᲫᲘᲡᲫᲐ ᲤᲐᲪᲮᲔᲚᲔᲐ ᲪᲓᲐᲫᲐᲪ ᲕᲔᲠ დაამშვიდა ძოპოებულ გაძარჯვებით გათაძაძებული ᲫᲔᲐᲫᲝᲗᲮᲔᲜᲘ. ᲫᲮᲔᲓᲠᲝᲗᲐ კიდევ ᲫᲔᲢᲡ მოითხოვს, იგი ᲫᲣᲥᲐᲠᲘᲡ ᲧᲐᲠᲘᲚᲡ უგზავნის ოსმალეთის პარლამენტს და წინადადებას აძლევს მას 48 საათის განძავლობაში დაი მალოს.

ხოლო ალბანელები, მათ მხარეს ჯარის გადასვლით ფრთაშესხმულნი, დიაკოვოსა, პრიშტინსა, მიტროვიცსა და კოსოვოს მინდორზე იყრიან თავს და, შეიარაღებულნი გადაჭრით მოითხოვენ ალბანეთის ავტონომიას. აჯანყებულთა ჯარს შუა ალბანეთში მეთაურობს ცნობილი კაპიტანი თაირ-ბეი, ხოლო კოსოვოს ᲛᲘᲓᲐᲛᲝᲒᲑᲨᲘ—განთქმული ბელადი ისა ბოლეტინაკი. მათს მხედრობაში იმყოფება აჯანყებულ მხარეს გადასული ორი დივიზია ტყვიის მფრქვეველებითა და ძლიერის არტილერიით. აჯანყების საერთო ხელმძღვანელობისათვის არჩეულია ცენტრალური კომიტეტი, რომელიც დიაკოვოში სხდომებსა ᲰᲛᲐᲠᲗᲐᲕᲡ.

ამბოხების ფარგალი იმდენად ფართეა, რომ დღეს ოსმალეთის მთავრობისათვს იარაღით მისი ჩაქრობა ყოვლად შეუძლებელია. ალბად დიდმა ვეზირმაც შეიგნო ესა და თვითონ გაემგზავრა მემრიგებელი კომისიით იმ ადგილებში, სადაც ᲫᲮᲔᲚᲓᲐᲠᲔᲑᲐ მძვინვარებს. თუმცა საეკვოა რომ მისმა დაწყებულებამ კეთილი ნაყოფი გამოიღოს, თუ მთავრობა სავსებით და სრულად არ მიიღებს ალბანელების მოთხოვნას, რომლის დედაბოძს ავტონომიის მინიჭება შეადგენს. ალბანეთმა ამ უკანასკნელ სამი წლის განძავლობაში ბევრი დაპირება და დათათბირება მიიღო, მაგრამ საქმით კი არა დაუნახავს რა გაკეთებული, ამიტომ საფიქრებელია რომ იგი ხელიდან აღარ გაუშვებს ასეთ შესაფერ მომენტს და ერთხელვე ᲐᲘᲡᲠᲣᲚᲔᲑᲡ დიდი ხნის ᲮᲐᲜᲐᲢᲠ ᲝᲪᲜᲔᲑᲐᲡ ავტონომიის მოპოებით.

მეორე მხრივ არც დამარცხებულ ახალგაზდა ᲝᲛᲡᲫᲐᲚᲔᲑᲡᲐ ᲰᲡᲣᲠᲗ ᲘᲐᲠᲐᲦᲘᲡ დაყრა. იგინი სამკვდრო-სასიცოცხლო ᲝᲛᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲔᲛᲖᲐᲓᲔᲑᲘᲐᲜ და

თავის დეპუტატებს დირექტივებს აძლევენ: უკანასკნელს წუთამდე არ დაიძრაო, სტამბოლიდანაო, მათ იმედი აქვთ ადრიანოპოლის კორპუსისა, რომლის აფიცრობაც „ერთობისა და პროგრესის“ პარტიის მომხრეა. ამ კორპუსით აპირებენ იგინი სტამბოლს მისვლას და მოსისხლე მტრების—„საზიზღარ ახრარების“ შემუსვრას. ეს უკანასკნელნი კი უკვე შეუდგნენ ძალით გადაყენებას, იმ მოხელეთა, რომელნიც ახალგაზდა ოსმალთა მიერ არიან დანიშნული.

ასეთია ღღეს ოსმალეთის მებრძოლ პარტიათა ძალთა განწყობილება და ვინ იცის, ვის არგუნებს ბედი საბოლოო გამარჯვებას. ერთი რამ კი ცხადია, სახელდობრ ისა, რომ ახლო მომავალში შინაური შუღლით ისედაც ქანცმილულ ოსმალეთს კვლავ არ ასცდება ძმათა შორის სისხლის ღვრა.

ქართული პრესა

გაზ. „კოლხიდის“ № 102-ში მოთავსებულია ბ. ალექსი ჯიჯინაძის „რამდენიმე სიტყვა დ. მესხის ღია წერილის გამო“. ბ-ნ ჯიჯინაძეს პასუხის გაცემა არსებითად შეუძლებლად უცვნია, რადგან

„მას შემდგომ, რაც გაზეთი „კოლხიდა“, რომლის მუდმივი თანამშრომელი თქვენა ხართ, ისე აგდებით მოეპყრო ჩემს პიროვნებას და იმისთანა ადამიანად ჩამთვალა, რომლის მონაწილეობით ვითომ შეიძლება მოხდეს არა დასაჯერებელი, უცნაური რამე, (იხ. № 95 „კოლხიდისა“); მას შემდგომ, რაც თქვენ დიდი ხანია თანაზიარი ხართ „კოლხიდი მისსა“ საქციელში საზოგადოებრივის დაწესებულების გამგეობისადმი, რომლის თავმჯდომარედ მე ვარ და რომელიც შეურაცხყოფ ამ გაზეთმა, დაემყარა რა კორესპონდენტის შეცდომილ ცნობას და მოანათვლია მას გამგეობა მტკნარის სიცრუის მთქმელად, თუმცა ჩვენ თავის დროზე ვაცნობეთ გაზეთს, რომ იგი შეცდომაში შეიყვანეს; შემდეგ მისა, რაც „კოლხიდამ“ იმავე კორესპონდენტის პირით მოგვაწერა მე და ჩემს თანამშრომლებს არქონება გულწრფელობისა, ორპოფობა, არაკეთილსინდისიერება, საზოგადოების მიზნის წინააღმდეგ მოქმედობა და სხვა; შემდგომ ამისა თქვენ საფუძველი, არ გქონდათ პასუხი მოგეთხოვათ ჩემგან“.

ე. ი. იმის შემდეგ, რაც „კოლხიდაში“ ჩვენი შეცდომები იყო აღნიშნიშნული და რაც ჩვენ ხონის წ. კ. საზოგ. წლიურ კრებაზე ჩავიდინეთ თქვენი გაზეთის წინააღმდეგ, საჭიროდ არ ვთვლით პასუხი გაგცეთო, ბრძანებს ბ. ჯიჯინაძე.

ნება მისია, მხოლოდ უნდა მოვახსენოთ ბ. ჯიჯინაძეს, რომ მისი მხრით პასუხის გაუცემლობა კიდევ არ ნიშნავს მის სიმართლეს!

„თუ იცით, რომ „დიდხანს ხელთ მქონდა ბედ-იღბალი ქართული დიდი საქმეებისა—ორი ქართული გიმნაზიისა და სახელი კარგი ქართველისა ჩემი შრომით განვამტკიცე“ თუ „დღესაც დიდს ქართულს საქმეს „თქვენ გულისხმობთ ხონის წ.-კ. გ. ს. განყოფილებასა ხელმძღვანელობას ვუწევ“ (აქ ნება მომეცით ვსთქვა, რომ ხალხის სამსახურად უნდა ჩითვალოს ისიც, რომ სახალხო სკოლებისათვის მასწავლებლებს ვამზადებ); თუ ყოველივე ეს იცით, რატომ არ მიიღეთ მხედველობაში, რომ მე იმ გამგეობაში ვარ, რომელსაც ასე უმართებულოდ ექცევა თქვენი რედაქცია?

განაგრძობს ქვევით ბ. ჯიჯინაძე.

გამოდის, რომ მას, ვინც წარსულში დიდი საქმეების კარგი ძიძა და მომვლელი იყო, ვინც „დღესაც დიდ ქართულ საქმეს ხელმძღვანელობას უწევს“, შეცდომისა და მართებული გზის გადახვევისათვისათვის პასუხი არ მოეთხოვება!

მოგვიტეოს ბ. ალექსი ჯიჯინაძემ, თუ „სახალხო გაზეთი“ და მისი თანამშრომელი „არისტოსი“, რომელსაც პატივცემული პედაგოგი „საღისა და ნაყოფიერ (?) მოსაზრების“ უქონლობას უკიჟინებს, ასეთი ლოღიკის“ მოლიპულს გზაზე ვერ გაჰყვენ მას, რმდგან ლათინთა ბრძნული თქაულებაა: Amicus Plato, sed magis amica veritas!

ახალი ამბავი

ტფილისი

✦ **სახელმწიფო სათათბიროს არჩევნების გარშემო.** ქალაქის გამგეობის სასტატისტიკო ბიურომ 20 ივლისის ნაშუადღევის ორ საათამდე სამსახურის ცენზით საარჩევნო სიებში შეიტანა: რუსთა კურიიდან—2438 კაცი და საერთო—1875.

— გუშინდლამდე ქალაქის გამგეობაში განცხადებანი შეიტანეს და საარჩევნო სიებში ჩაწერა ითხოვეს: 33 ბინის დამქირავებელმა, რომელნიც ბინის სახელმწიფო გადასახადს არ იხდიან, 2—ოლის რწმუნებით და 6—პენსიონერმა.

— გუშინდლამდე სასტატისტიკო ბიურომ ბინის გადასახადის ცენზით საარჩევნო სიებში შეიტანა: რუსთა კურიიდან—821 კაცი, ხოლო საერთოდან—1653.

— სავაჭრო-სამრეწველო გადასახადის ცენზით გუშინდლამდე ბიურომ საარჩევნო სიებში შეიტანა: რუსთა კურიიდან—86 კაცი და ადგილობრივ კურიიდან 579.

— 22 ივლისს, შუადღისას, სახალხო სახალში რუსთა კურიის ამომრჩევლებს პირველი წინასწარი საარჩევნო კრება ექნებათ.

✦ **ქალაქის გამგეობის ნივთიერი განყოფილების** მოწყობის წინასწარი გეგმა, რომელიც განყოფილების გამგემ ნ. მ. ყარა-მურზამ შეადგინა, ქალაქის გამგეობამ დაამტკიცა. ამას გარდა გამგეობამ დაადგინა, განყოფილების სამეურნეო კომიტეტის წევრებად ჩასთვალოს: ქალაქის გამგეობის წევრი, გამგეობის პირველ განყოფილების გამგე, სასანიტარო—სამკურნალო ინსპექტორი, ქალაქის ინჟენერი, უფროსი სავაჭრო-სამეურნეო მეთვალყურე, ქალაქის მთავარი კონტროლიორი და ნივთიერ განყოფილების გამგე, ან მისი თანაშემწე, როგორც მომხსენებელი, სათათბირო ხმით. ამას გარდა კომიტეტის თავჯდომარეს უფლება აქვს, მოიწვიოს ექსპერტებად გარეშე პირნიც.

✦ **ქალაქის მოურავი ა. ი. ხატისოვი** გუშინ, დილის მატარებლით, ხუთის კვირით დასასვენებლად წავიდა. მის თანამდებობის აღსრულებას შეუდგა ქალაქის მოურავის მოადგილე თავ. ა. მ. არღუთინსკი-დოლგორუკოვი.

✦ **ქალაქის გამგეობის წევრნი თ-ნი ა. მ. და ნ. ი. არღუთინსკი-დოლგორუკოვები,** რომელნიც ორ ორის თვით დასასვენებლად იყვნენ წასულნი, 19 ივლისს ტფილისში დაბრუნდნენ და გუშინდლიდან თავის მოვალეობის აღსრულებას შეუდგნენ.

✦ ნამესტნიკის კანცელიარიამ განმარტა, რომ სატახტო გაზეთების გასაყიდ და საბეჭდავ მანქანების კანტორების გახსნისათვის განსაკუთრებულ ნებართვის აღება არ არის საჭირო. ასეთი კანტორების გახსნის ნებართვის მიცემა გუბერნატორებს შეუძლიანთ სავაჭრო-სამრეწველო დაწესებულებათა კანონების მიხედვით.

✦ კავკასიის ნამესტნიკის საბჭომ საჭირო თანხა გადასდო იმისთვის, რათა კავკასიის შინა მრეწველობის კომიტეტმა სრულიად რუსეთის შინა მრეწველობის მეორე გამოფენაში მონაწილეობა მიიღოს.

✦ **ტფ. გუბერნატორმა ნებადართო:** თავ. მ. ვაჩნაძეს—ს. ბაკურციხეში გამართოს წარმოდგენა ადგილობრივ სკოლის სასარგებლოდ და ბ. ცირიულნიკოვს—21 ივლისს აბასთუმანში გამართოს წარმოდგენა ღარიბ მცხორებთა სასარგებლოდ.

✦ **რედაქციამ მიიღო შემდეგი დეპეშა:** „ნახჩევანში (ერევნ. გუბ.) მცხოვრები ქართველები სალამს ვუძღვნით ჩვენს ძვირფას პოეტს ევდოშვილს. სულით და გულით ვუსურვებთ მალე განკურნებას, რომ მისი ამაყი ჩანგი კვლავ ჟღერდეს საზოგადო სარბიელზე.

სიმონ მარჯანიშვილი, გიორგი გამყრელიძე, რომან სალარიძე, სვიმონ ქიტალი, სოლომონ ანდღულაძე, ბარნაბა ჩხაიძე.

✦ ტფ. საბოტანიკო ბაღის დირექტორმა პრეტორიის (ტრანსვალშია) სასოფლო-სამეურნეო საცდელ მინდვრისაგან მიიღო წიგნი **კალიასთან ბრძოლის** შესახებ. ამის გამო საბოტანიკო ბაღი ამ მოკლე ხანში შეუდგება კალიასთან ბრძოლის საშუალების გამოცდას.

✦ **სამღვდელოების შორის.** გუშინდლისთვის დანიშნული სამღვდელოების კრების მიერ არჩეულ საგანგებო კომისიის კრება არ შესდგა წევრთა კანონიერ რიცხვის დაუსწრებლობის გამო. გამოცხადდნენ კომისიის თავჯდომარე დეკანოზი მ. მახათაძე და სამი წევრი.

✦ პეტერბურგის სკოლების მოწყობის საერთაშორისო გამოფენაზე, კავკასიის სამოსწავლო ოლქმა უმაღლესი ჯილდო მიიღო—დიდი ოქროს medaლი.

✦ **კავკასიის შინამრეწველობის კომიტეტმა** მიიღო სოფ. იმამკულიკენდის საფეიქროს მოწაფე ქალების ნამუშევარი ხალიჩა. ხალიჩა ძალიან კარგი აღმოჩნდა.

✦ გუშინ, 20 ივლისს, შინამრეწველობის კომიტეტის წევრი ა. სფირალოვი ქუთაისს გაემგზავრა, სადაც იმ კომისიის სხდომებს დაესწრება, რომელმაც უნდა შეაგროვოს ნიმუშები შინამრეწველობის გამოფენისათვის.

✦ **რედაქციამ მიიღო ზ. ჭიჭინაძის** ახლად გამოცემული წიგნი: **„ისტორია ოსმალეთის ყოფილ მუსულმან ქართველთა საქართველოსი“.** წიგნი დიდი ზომისაა შეიცავს 268 გვერდს და მხოლოდ ათ შაურად ღირს.

✦ **პურისა და ხორცის ნიხრის** გადასასინჯავად 30 ივლისს კრება ექმნება ქალაქის საბჭოს სამეურნეო კომისიას.

✦ **ქალაქის გამგეობას** აზრად აქვს, დაავალოს ბაზრის ერთ-ერთს მეთვალყურეს, დანამდვილებით გაიგოს და ქალაქის გამგეობას აცნობოს ხოლმე, ბაზარში სურსათ-სანოვაგეს რა ფასში იყიდება.

✦ **კავკასიის საბრეშუმო სადგური** მომავალ აგვისტოს შუა რიცხვებიდან აბრეშუმის ჭიის თესლის გამოკვლევას შეუდგება.

✦ **ტფ. საბოტანიკო ბაღს** ბორჯომის ხელშეუხებელ მამულის სამმართველო ცხრა-წყაროს ზემოდ, ზღვის ზედა-პირიდან 2 ვერსის სიმაღლეზე, ერთს დესეტინა მიწას უთმობს. ამ ადგილიდან განზრახულია, ათვალიერონ ხოლმე საძოვარის ბალახის ცვლილება და გამოიკვლიონ რა ვნება მოსდის ბალახს საქონლისაგან და რამდენს ხანს უნდა სძოვოს საქონელმა ბალახი, რომ ის საბოლოოდ არ გაფუჭდეს.

✦ **სომეხ-კათოლიკეთა შუამდგომლობა.** ტფილისში მცხოვრებ სომეხ-კათოლიკეთა წარმომადგენელმა გუშინ ქალაქის გამგეობას თხოვნით მიმართა, ანდრეევისა და აბასთუმნის ქუჩების კუთხეში 1,500 ოთხკუთხი საჟენი საქალაქო მიწა დაგვითმეო. ამ ადგილას სომეხი-კათოლიკენი საკუთარ ეკლესიისა, სემინარიისა, კონსისტორიისა და სამრევლო სკოლის შენობების აგებას აპირობენ.

✦ „სახალხო გაზეთში“ გამოფენილი **ნახატები კოტე ქავთარაძისა,** მსურველთ შეუძლიანთ იყიდონ.

✦ **პეტერბურგის პსიხო-ნევროლოგიური ინსტიტუტის სტუდენტთა ექსკურსია,** რომელიც ჩამოვიდა საქართველოში ივნისის პირველ რიცხვებში პროფ. დ. მ. ოდინეცის ხელმძღვანელობით, ქუთაისიდან გაბრუნდება უკან 25 აგვისტოს. საექსკურსიო ფული (7 მანეთი) მიიღება 16 აგვისტომდე ამ მისამართით: დაბა ჭიათურა. სოფ. დარკვეთი. სტუდენტ ლევან ტარასის-ძე ბაქრაძეს.

✦ კვირას, 22 ივლისს დილის მატარებლით ანისიდან ტფილისში ჩამოვა პროფესორი ნ. ი. მარრი; ტფილისიდან გაემგზავრება სამშობლო გურიაში, სადაც რამდენიმე დღეს დაჰყოფს და შემდეგ ქუთაისით სვანეთს გაემგზავრება.

✦ **„ნაკადული“.** რედაქციამ მიიღო საყმაწვილო ჟურნალ „ნაკადული“ს ივლისის ნომერი (13) მცირეწლოვანთათვის. შინაარსი: 1) მუშაობის შემდეგ,—სურათი მორგანისა, 2) ნაკადული, ლექსი ნ. ზომლეთელისა, 3) ანოს წერილი,—მარიამ გარიყულისა, 4) სოფლელი,—იგავი ალ. მირიანაშვილისა, 5) უდედოდ,—გადმოკეთებული რუსულიდან—იასე რაჭველისა, 6) ძროხა და ჭილყვავი და 7. გასართობი.

✦ **დუელში დაჭრილი** თავ. დ. გ. ბაგრატიონ-მუხრანსკი უკვე მორჩა და სავადმყოფოდან გამოეწერა.

✦ **ხელსაქმის კურსებზე,** რომელიც 1 ივნისს კავკასიის სამოსწავლო ოლქის ცენტრალურ მუზეუმთან გაიხსნა მასწავლებელთათვის, 24 ივლისს მსმენელთა გამოცდა მოხდება.

✦ **ავლაბრის მომხმარებელ საზოგადოების წესდება** გუბერნატორმა დამტკიცა. საზოგადოების თვითეული პაი 10 მან. ღირს. ჩაწერა შეიძლება ავლაბრის უფასო ბიბლიოთეკაში (ლაზარევის ქუჩა, 18).

✦ ტფ. საბოტანიკო ბაღის დირექტორი ა. ხ. როლლოვი დღეს ბაკურიანს მიემგზავრება, სადაც ბაღის განყოფილებაში მუშაობას შეუდგება. ბაკურიანიდან გაემგზავრება ცხრა-წყაროში, სადაც დაათვალიერებს ადგილებს ახალ საალპინო განყოფილების გასახსნელად.

✦ ამიერ კავკასიაში ცხელი დღეების დაჭერის გამო, **ბამბა** გამოკეთდა, მხოლოდ მუღალნოს მინდვრებში დიდად დაზარალებულია კალიისაგან, რომელიც საოცრადა სჭამს ბამბას.

✦ პეტერბურგის უნივერსიტეტის სტუდენტმა ა. ა. ფლორენსკიმ, რომელიც ზაფხულში მტკვრის გასწვრივ, შიო მღვიმის მონასტრის მიდამოებში მოგზაურობდა, ახალი მცენარე აღმოაჩინა, სახელად „Anaplanthus“.

✦ 19 ივლიჩს ტფილისში 51 უპასპორტო შეიპყრეს.

საზოგადოებანი და კრებები

✦ **ქ. შ. წ. კ. გამავრცელებელ საზოგადოების გამგეობის კრება** მოხდა ხუთშაბათს, 19 ივლისს. გამგეობამ მოისმინა საქმის მწარმოებლის გ. ბურჭულაძის მოხსენება ყალამშიის (ბორჩალოს მაზრა) სკოლის მდგომარეობის შესახებ, რომელიც, შენობის უქონლობის გამო დროებით დაკეტილი იყო და დადგინა: გადაიდოს საჭირო თანხა შენობის ასაგებად. სკოლა გაიხსნას სექტემბრიდან მასწავლებელი კი ეძებოს. ფოლიკანობა და კაბები არ აინტერესებთ,—მკვახედ წარმოსთქვა ვანომ და მიბრუნდა.

ელენე გაქვავებულივით შესცქეროდა ქმარს და თვალებიდან ღაპაღუპით ცრემლები გადმოსდიოდა.

— ელენე! სტირი? ღმერთო ჩემო! —სასოწარკვეთილებით წამოიძახა ვანომ, მივარდა, თავზე ხელი მოჰხვია და ცრემლიანი თვალები კოცნით შეუშრო.

ელენე კვლავ გაჩუმებული იჯდა. ცრემლები მოიწმინდა. ვანო განშორდა, თავის მაგიდასთან მივიდა და დაღონებულმა ელენეს შეხედა.

ცოლის ცრემლებს პირველადა ხედავდა. თითქოს წყნარად და შეუშფოთებლად მიმდინარეობდა მათი ცხოვრება. არავითარ უკმაყოფილებას, არავითარ უთანხმოებას არ უჩენია თავი. ელენეს ნათელსა და მოკამკამე თვალებში ვანოს თავის დღეში ბედნიერების მეტი არაფერი ამოუკითხავს. მაგრამ ეს ცრემლები! მოულოდნელი ცრემლები! უმწეოდ შესცქეროდა ცოლს. სანუგეშებელი სიტყვა ვერ ეპოვა.

ელენე კიდევ კარგა ხანს იჯდა გაჩუმებული; მერე ერთბაშად წამოდგა, გავიდა თავის ოთახში და საჩქაროდ წასასვლელად მოემზადა. ვანო ცოტა არ იყოს შეფიქრიანდა. ელენეს თვალებს ისეთი გამომეტყველება ჰქონდა, თითქოს რაღაც საშინელ გარდაწყვეტილებას დაადგაო. მედიდურად და დამცინავად გამოიყურებოდა ორი, ნაკვერჩხალივით მოელვარე თვალი. ელენე საჩქაროდ ხელთათმანებს ისწორებდა და დრო-გამოშვებით ქმარს უცქეროდა.

— საით დააპირე წასვლა?—დაარღვია სიჩუმე ვანომ, რომელსაც მღელვარებისაგან ხმა უკანკალებდა.

ელენემ პასუხი არ გასცა, მხოლოდ შეხედა და ბოროტად გაიღიმა.

— რად მიცქერი ეგრე? სად მიდიხარ? ეგრე აღელვებულს ვერსად გაგიშვებ.

ელენემ გადიხარხარა, კისერზე მოეხვია და უპასუხა:

— ნუ გეშინიან, ჩემო კარგო, თავს არ მოვიკლავ. ისე ძალიან მიყვარს სიცოცხლე, რომ თავს არ მოვიკლავ. წავალ, ცოტას გავისეირნებ, დავმშვიდდები და ისევ იმავ ელენედ დავბრუნდები, რანაირიც ყოველთვისა ვყოფილვარ. რას მიყურებ ეგრე გაშტერებული?—და კვლავ გადიხარხარა.

ვანომ უმწეოდ გაიქნია თავი.

— შენი ნებაა!—ამის თქმა ღა მოახერხა და დაჩუმდა.

— სანამ შენს სამუშაოს გაათავებდე, აქ გავჩნდები. დამნაშავე ვალდებულია ცოდვები მოინანიოს და, კრავი თუ არა, საკუთარი სულისა და გულის ნაწილი მაინც დასწვას სინანულის სამსხვერპლოზე.

ისარივით მოხვდა გულში ვანოს ეს საიდუმლოებით სავსე სიტყვები, მაგრამ მაინცა სდუმდა. მეტად არა ჩვეულებრივ მდგომარეობაში იყო ელენე, არა ჩვეულებრივი იყო მისი სახის გამომეტყველება და სიტყვები. მუქარა იყო, თუ გატანჯულ გულის ღაღადი? ფიქრობდა ვანო და ვერ გამორკვეულიყო.

— ნახვამდის! — რბილად უთხრა ელენემ, მივიდა ქმართან და კისერზე ხელი მოჰხვია.—შენ ხომ კარგი ხარ, არ გამიჯავრდები,—გრძნობით წარმოსთქვა ელენემ, ვანოს თავი მიიზიდა, ჯერ გულზე მიიკრა და მერე ტუჩებში აკოცა.

— ნახვამდის. მალე მოვალ,—აკანკალებულის ხმით კვლავ გაუმეორა ელენემ, თვალებზე მომდგარი ცრემლები საჩქაროდ მოიწმინდა...

ქუჩაში რომ გავიდა, ცოტა ხანს შეჩერდა, გაიხედ-გამოიხედა, ჩაფიქრდა და მერე მარჯვნივ გაუხვია. დაფიქრებული მიდიოდა, თითქოს რაღაც მძიმე გარდაწყვეტილების შესასრულებლადაო. ქუჩაში ჩვეულებრივი ჟრიამული იდგა. კარგი საღამო იყო, და ღღის სიცხით შეწუხებული ხალხი სასეირნოდ გამოშლილიყო. ელენე ვერავის ამჩნევდა. ვიღაცამ დიდის მოკრძალებითა და პატივისცემით სალამი მისცა, მაგრამ ვერ დაინახა. ასე დაფიქრებული მიდიოდა იმ დროამდე, სანამ ბნელ შესახვევთან არ მივიდა. იქიდან უსწორ-მასწორო, პატარა და ჭუჭყიანი ქუჩები იწყებოდა. სიბნელე იყო. მხოლოდ აქა-იქ თუ გამოჰკრთებოდა მიბნედილი შუქი გამქვარტლული ფარნისა. ელენე შეჩერდა და სახლებს დაუწყო თვალიერება. გასინჯა სახლის ნომერი, მერე კარებთან მიკრული სადარბაზო ბარათზე მდგმურის გვარი წაიკითხა, უკმაყოფილოდ თავი გაიქნია და გამობრუნდა.

— ნიკაძეს სახლი რომელია?—შეეკითხა ელენე იქვე კუნჭულში აბუზულ მეეზოვეს.

— აი ზევით უნდა მიბრძანდეთ. მესამე სახლია აქედან, მარჯვნით, აი ფარანი რომ ანთია,—უპასუხა მეეზოვემ და თეთრად გალესილ ორ-სართულიან სახლზე მიუთითა.

გრძნოგათა გურუსში

ნაწილი პირველი

9.

იმ დღეს ვანოს ელენესთვის ხმა არ გაუცია. თავის სამუშაო ოთახში იჯდა და გაზეთებს ათვალიერებდა. მხოლოდ საღამოთი, როდესაც მოსამსახურემ ლამფები აანთო, ვანომ მოიკითხა ცოლი. ელენე შევიდა ვანოს ოთახში და მაგიდასთან სკამზე ჩამოჯდა. ვანომ გაზეთები გვერდზე გადასდო და მერე ცოლს მიუბრუნდა:

— ეხლა შეგვიძლიან გულდასმით და დინჯად ვიმუსაიფოთ.

— დასაწყისი ვერ არის კარგი, ვნახოთ ბოლო რა იქნება,—უპასუხა ელენემ.

— არ მესმის, რა აზრით ამბობ მაგას. საზოგადოდ ამ ბოლო დროს გამოცანებით დაიწყე ლაპარაკი.

— მე კიდევ შენი კილო მაკვირვებს! ეგეთი კილო არასოდეს არა გქონია.

— არც შენგან გამიგონია სხვა დროს ეგეთი აღშფოთებული პასუხები. ღღეს ისეთ ველურ ადამიანად დამსახე, მე თვითონ შემზარდა ჩემი თავი. საბუთი? რა საბუთით მომაყენე ეგეთი შეურაცხყოფა? რატომ არ მიპასუხებ?

— მგონია, ვანო, უმჯობესი იქნება, თუ ამ საგანზე არასოდეს აღარ ჩამოვაგდებთ ლაპარაკს.

— რატომ?

— უსიამოვნება მოგვივა,—მოკლედ უპასუხა ელენემ.

— მაშ ეხლაც იმ აზრისა ხარ...

— დიახ, ეხლაც იმ აზრისა ვარ,—გააწყვეტინა სიტყვა ელენემ.—ნურც გაგიკვირდება. წლობით გუბღებოდა, გროვდებოდა ეს უკმაყოფილება. შენ ყოველთვის გრცხვენიან, როდესაც მე ვლაპარაკობ. დავიწყებ თუ არა ლაპარაკს, მაშინვე სახე შეგეცვლება ხოლმე. გრცხვენიან. თვალებით თითქოს ბოდიშსა მხდი იმასთან, ვისაც ველაპარაკები. ისე დამაშინე, ლაპარაკსაც კი გადავეჩვიე. დამამუნჯე. ნებას არ მაძლევ, ჩემი აზრი ისე გამოვთქვა, როგორც შემიძლიან. ასეთს მდგომარეობას სატუსაღო სჯობიან.

— ძალიან კარგი! თუ გულახდილი ლაპარაკია, მაშ მეც მომისმინე. სანამ ლაპარაკს დაიწყებდე, კიდეც უნდა გესმოდეს, რაზედაც ლაპარაკობ. უაზრო ყბედობა, უადგილო კითხვები მხოლოდ გამცირებენ, სამასხაროდ გხდიან.

— ჩემი ლაპარაკი, რასაკვირველია, არ მოგეწონება. შენი წიგნებისა მე არაფერი გამეგება. სოციალიზმზე ვერ გელაპარაკები და პარტიაზე. იქ სულ სხვა ბრძენთა ბრძენი ქალები სხედან. ალბად იმათ თვალში თუ ვხდები სამასხაროდ, იმა ი თვალში თუ ვმცირდები.

— ტყუილად ანთხევ ბოროტების ნაღველს. ისინი პატიოსნად ასრულებენ თავიანთ საქმეს. თუ ამას ვერა ხედავ, ძალიან სამწუხაროა. ეგ მხოლოდ იმას ამტკიცებს, რომ, მართალაც, არავითარი განვითარება არა გქონია.

— გმადლობთ ქებისათვის. ვეცდები, თქვენს დარიგებას ანგარიში გაუწიო, მაგრამ იმათაც ურჩიე ყოველდღე პირი დაიბანონ. ღმერთმანი, სოციალისტობას ეს არ დაუშლის,—ბოროტად უპასუხა ელენემ და გადიხარხარა.

— ელენე! ასეთი გულის შემზარავი სიტყვები ჯერ შენგან არ გამიგონია. ფიქრობ, როდესაც ლაპარაკობ?

ეგლა მაკლია, ფიქრის უნარი წამართვა!

— ელენე! როდესაც ასეთს საშინელს, დაუმსახურებელ სასჯელს მაყენებ, უნდა კიდეც ამიხსნა, რა ბრალი მიმიძღვის შენს წინაშე.

— რა საჭიროა ახსნა? დიდი ხანია ჩემს აზრს აღარაფრად აგდებ. შენ ბედნიერად მაშინა ჰგრძნობ თავსა, როდესაც იმათთანა ხარ, ამხანაგებთან.

— ყოვლად შეუძლებელია ასეთი უაზრო და უსაფუძვლო ლაპარაკი! ვერ გამიგია, საიდან წარმოსდგება შენი ასეთი გაბოროტება!

ვანო წამოდგა და ოთახში დაიწყო სიარული. მერე ფანჯარასთან მივიდა, კედელს მიეყრდნო და ვარედ დაიწყო ცქერა,

— უბრალო სამართლიანობას უნდა იყოს მოკლებული ადამიანი, რომ ასეთი სიტყვები წარმოსთქვას და ასე მოექცეს იმათ, ვისაც არც კი იცნობს. დაგკარგვია ყველაფრის ინტერესი, არ გიყვარს საზოგადო საქმე და სხვებსაც ბოროტად იხსენიებ მარტო იმიტომ, რომ შენსავით მხოლოდ ჭორიკანობა და კაბები არ აინტერესებთ,—მკვახედ წარმოსთქვა ვანომ და მიბრუნდა.

ელენე გაქვავებულივით შესცქეროდა ქმარს და თვალებიდან ღაპაღუპით ცრემლები გადმოსდიოდა.

— ელენე! სტირი? ღმერთო ჩემო! —სასოწარკვეთილებით წამოიძახა ვანომ, მივარდა, თავზე ხელი მოჰხვია და ცრემლიანი თვალები კოცნით შეუშრო.

ელენე კვლავ გაჩუმებული იჯდა. ცრემლები მოიწმინდა. ვანო განშორდა, თავის მაგიდასთან მივიდა და დაღონებულმა ელენეს შეხედა.

ცოლის ცრემლებს პირველადა ხედავდა. თითქოს წყნარად და შეუშფოთებლად მიმდინარეობდა მათი ცხოვრება. არავითარ უკმაყოფილებას, არავითარ უთანხმოებას არ უჩენია თავი. ელენეს ნათელსა და მოკამკამე თვალებში ვანოს თავის დღეში ბედნიერების მეტი არაფერი ამოუკითხავს. მაგრამ ეს ცრემლები! მოულოდნელი ცრემლები! უმწეოდ შესცქეროდა ცოლს. სანუგეშებელი სიტყვა ვერ ეპოვა.

ელენე კიდევ კარგა ხანს იჯდა გაჩუმებული; მერე ერთბაშად წამოდგა, გავიდა თავის ოთახში და საჩქაროდ წასასვლელად მოემზადა. ვანო ცოტა არ იყოს შეფიქრიანდა. ელენეს თვალებს ისეთი გამომეტყველება ჰქონდა, თითქოს რაღაც საშინელ გარდაწყვეტილებას დაადგაო. მედიდურად და დამცინავად გამოიყურებოდა ორი, ნაკვერჩხალივით მოელვარე თვალი. ელენე საჩქაროდ ხელთათმანებს ისწორებდა და დრო-გამოშვებით ქმარს უცქეროდა.

— საით დააპირე წასვლა?—დაარღვია სიჩუმე ვანომ, რომელსაც მღელვარებისაგან ხმა უკანკალებდა.

ელენემ პასუხი არ გასცა, მხოლოდ შეხედა და ბოროტად გაიღიმა.

— რად მიცქერი ეგრე? სად მიდიხარ? ეგრე აღელვებულს ვერსად გაგიშვებ.

ელენემ გადიხარხარა, კისერზე მოეხვია და უპასუხა:

— ნუ გეშინიან, ჩემო კარგო, თავს არ მოვიკლავ. ისე ძალიან მიყვარს სიცოცხლე, რომ თავს არ მოვიკლავ. წავალ, ცოტას გავისეირნებ, დავმშვიდდები და ისევ იმავ ელენედ დავბრუნდები, რანაირიც ყოველთვისა ვყოფილვარ. რას მიყურებ ეგრე გაშტერებული?—და კვლავ გადიხარხარა.

ვანომ უმწეოდ გაიქნია თავი.

— შენი ნებაა!—ამის თქმა ღა მოახერხა და დაჩუმდა.

— სანამ შენს სამუშაოს გაათავებდე, აქ გავჩნდები. დამნაშავე ვალდებულია ცოდვები მოინანიოს და, კრავი თუ არა, საკუთარი სულისა და გულის ნაწილი მაინც დასწვას სინანულის სამსხვერპლოზე.

ისარივით მოხვდა გულში ვანოს ეს საიდუმლოებით სავსე სიტყვები, მაგრამ მაინცა სდუმდა. მეტად არა ჩვეულებრივ მდგომარეობაში იყო ელენე, არა ჩვეულებრივი იყო მისი სახის გამომეტყველება და სიტყვები. მუქარა იყო, თუ გატანჯულ გულის ღაღადი? ფიქრობდა ვანო და ვერ გამორკვეულიყო.

— ნახვამდის! — რბილად უთხრა ელენემ, მივიდა ქმართან და კისერზე ხელი მოჰხვია.—შენ ხომ კარგი ხარ, არ გამიჯავრდები,—გრძნობით წარმოსთქვა ელენემ, ვანოს თავი მიიზიდა, ჯერ გულზე მიიკრა და მერე ტუჩებში აკოცა.

— ნახვამდის. მალე მოვალ,—აკანკალებულის ხმით კვლავ გაუმეორა ელენემ, თვალებზე მომდგარი ცრემლები საჩქაროდ მოიწმინდა...

ქუჩაში რომ გავიდა, ცოტა ხანს შეჩერდა, გაიხედ-გამოიხედა, ჩაფიქრდა და მერე მარჯვნივ გაუხვია. დაფიქრებული მიდიოდა, თითქოს რაღაც მძიმე გარდაწყვეტილების შესასრულებლადაო. ქუჩაში ჩვეულებრივი ჟრიამული იდგა. კარგი საღამო იყო, და ღღის სიცხით შეწუხებული ხალხი სასეირნოდ გამოშლილიყო. ელენე ვერავის ამჩნევდა. ვიღაცამ დიდის მოკრძალებითა და პატივისცემით სალამი მისცა, მაგრამ ვერ დაინახა. ასე დაფიქრებული მიდიოდა იმ დროამდე, სანამ ბნელ შესახვევთან არ მივიდა. იქიდან უსწორ-მასწორო, პატარა და ჭუჭყიანი ქუჩები იწყებოდა. სიბნელე იყო. მხოლოდ აქა-იქ თუ გამოჰკრთებოდა მიბნედილი შუქი გამქვარტლული ფარნისა. ელენე შეჩერდა და სახლებს დაუწყო თვალიერება. გასინჯა სახლის ნომერი, მერე კარებთან მიკრული სადარბაზო ბარათზე მდგმურის გვარი წაიკითხა, უკმაყოფილოდ თავი გაიქნია და გამობრუნდა.

— ნიკაძეს სახლი რომელია?—შეეკითხა ელენე იქვე კუნჭულში აბუზულ მეეზოვეს.

— აი ზევით უნდა მიბრძანდეთ. მესამე სახლია აქედან, მარჯვნით, აი ფარანი რომ ანთია,—უპასუხა მეეზოვემ და თეთრად გალესილ ორ-სართულიან სახლზე მიუთითა.

*) იხ. „სახ. გაზეთი“ № 654.

გაძე, რომელსაც როგორც გაზეთ „ფონის“ რედქტორს ტფილისის სამოსამართლო პალატის-მიერ მისჯილი აქვს სამი თვე ციხე, რუსეთის ძირითადი კანონების შესახებ წერილის მოთავსებისათვის.

✦ ქუთაისის გუბერნიის სახალხო სკოლების ინსპეკტორი ტერ-გასპარიანცი, აგრონომი იოსებ ქუთათელაძე, თავადი ლეონიძე და ბ-ნი ანდრონაკი ამ დღეებში 40-ი სახალხო სკოლების მასწავლებლების (ბათუმის და ართვინის ოლქის) თანხლებით ესტუმრნენ ყვირალას და საქარის სანერგე დაათვალიერეს. აგრონომმა დომენტიევმა ყვირილაში მასწავლებლებს წაუკითხა ლექცია „დამყნილ ვაზის გავრცელების შესახებ“. მასწავლებლები ყვირილიდან აჯამეთში წავიდენ. დაათვალიერეს ანანოვის მამული, ნახეს შამპანიურის და კონიაკის საკეთებელი ქარხანები. ანანოვმა თავის მამულში მასწავლებლებს სადილი გაუმართა. მასწავლებლებმა ინახულეს სოფ. კულაში. დაათვალიერეს აქ საცდელი მინდორი. კულაშში მასწავლებლებს ლექციები წაუკითხა აგრონომმა ტიმოფეევმა, ჯაფარიძემ და სხ. ლექციების დასასრულ გაიმართა საუბარი შესახებ იმისა, თუ რა მონაწილეობა უნდა მიიღონ სოფლის მასწავლებლებმა სოფლად მეურნეობის გავრცელებაში. აქედან მასწავლებლები დაბრუნდნენ ბათუმში. ბათუმში თითოეულ მასწავლებელს დაურიგეს სამეურნეო წიგნები ღირებული 6-7 მ. და საპასუხო ანკეტები მეურნეობაზე.

✦ გაზეთ „ბაკუს“ სიტყვით ბაქოში იხსნება მომავალ ენკენისთვეში 12 საქალაქო პირველ-დაწყებითი სკოლა. („ჩ. ც.“)

სოფლად

✦ **სოფ. დიღომი** (ტფ. მაზრა). კვირას, 22 ივლისს, ადგილობრივ სცენის მოყვარულთა მიერ ქართული წარმოდგენა გაიმართება აქაურ სცენის სასარგებლოდ. წარმოდგენილ იქნება: „ჯერ დაქორწილდნენ“ და „დედის ერთა“. ბილეთები 20-დან 30 კ.-მდე ღირს. წარმოდგენა საღამოს ცხრის ნახევარზე დაიწყება.

✦ **არბოშიკი** (ქიზიყი). 15 ივლისს, ამ სოფლის დღეობა კვირიკობა დღეს სოფელ ჯუგაანის მცხოვრების გულბაათ კიკილაშვილის ახალგაზდა შვილმა სიმონამ სასიკვდილოდ დასჭრა რევოლვერით ქალაქ სიღნაღის მცხოვრები შაქრო ქიტელას ძე მათეშვილი.

✦ **ქვემო-მაჩხაანი** (ქიზიყი). გადაიყვანეს ამ ერთის თვის წინეთ ჩვენში გადმოყვანილი ბოქაული ვოიტკევიჩი, რომლის მიერ რამდენიმე საჩივარი იყო აღძრული გუბერნატორთან.

✦ **ახალციხე**. ადგილობრივ **პროგიმნაზიაში**, სადაც წელს მესამე კლასი იხსნება, იმავე დროს, როგორც ხმა დადის მოსამზადებელი უმცროსი კლასი იხურება, რადგანაც ამ კლასისათვის 3—4 შეგირდის მეტი არა ყოფილა მომავალი სექტემბრისათვის. მარშან კი 10 შეგირდი იყო.

✦ წელს ახალციხის მაზრაში კარგი **მოსავალია** ჭინახულისა, ხოლო ხილი კი, ბევრად ნაკლები, რადგანაც გაზაფხულის ყინვებმა დააზრო გამოყვავილებული ხეხილი.

✦ **ს. წაქვა**. (ხეფინისევი, შორაპნის მაზრა) კვირას, 15 ივლისს, მცხოვან პედაგოგ **იაკობ ს. გოგებაშვილის** გარდაცვალების მეორმოცე დღეს, წაქვის წმ. თომა მოციქულის ეკლესიაში, ადგილობრივმა მღვდელმა მ. სიმონ ხარაძემ გადაიხადა წირვა და პანაშვიდი განსვენებულის სულის მოსახსენებლად. წირვის შემდეგ მღვდ. მ. სიმონ ხარაძემ სიტყვა წარმოსთქვა, რომელშიაც მოკლედ გააცნო დამსწრეთ განსვენებულის ბიოგრაფია და დაახასიათა მისი უანგარო მოღვაწეობა. წირვას და პანაშვიდს ხალხი ბლომად დაესწრო, რომლის მეტნაწილსაც გლეხკაცობა შეადგენდა.

✦ **ს. ნუკრიანი** (სიღნაღის მაზრა). უცნობმა ბოროტ-მომქმედებმა ცეცხლი წაუკიდეს დათა ნადირაშვილის სახლს; სახლი გადიწვა, ზარალი 1000 მან. აღემატება.

✦ **თელავის მაზრის**, სოფლებ: ოჟიო, ბაიხოსა და მათ მიდამოებში სეტყვამ და ნიაღვარმა ძლიერ დაზიანა ნათესი და ვენახები.

სოფ. დიღმის წყლის მიწის საკითხი

სოფ. დიღომი მდებარეობს ტფილისიდან 8-9 ვერსის მანძილზე დასავლეთ-ჩრდილოეთის ზრრივ. დიღმის ნიადაგი გეოლოგიურად იმავე შემადგენლობისაა როგორიც ტფილისის ჯრე მარე: იგივე თიხნარი ფიქალი, ალაგ-ალაგ მაგნეზიის (თეთრი მიწის) და გლაუბერის მარილით გაჟღნთილი, ზედა პირ კადარეცხილი პლასტები (ჯერკა) ძალიან შიგა და შიგ ღრმა ხევებით დახრილი. აქა იქ ხევებში წყალი ჰჟონავს, მაგრამ წყალი მლაშეა და მომწაროც. თვითონ სოფელი კარგა მოზრდილია, შესდგება სამი ათასამდე მცხოვრებთაგან, რომელნიც მისდევენ მებაღეობას, ხვნათესვას და ბოსტნეულობას. სამწუხაროდ მიწები დიღმელებს მეტად ნაკლებად აქვთ-მეტადრე სარწყავი. ხალხი გაჭირჯეა, საკმარისად შეგნებული, და შეძლებაც მოეპოვებათ. ტფილისის სიახლოვე ხელს უწყობს თავის ნაწარმოების (მწვანილეულობის) ბაზარზე გატანას. დიღმელები ძალიან დაწინაურდებოდნენ სარწყავი წყალი რომ ჰქონდეთ. ამიტომაც არის, რომ დიდი თუ პატარა სულ სარწყავ არხის გაყვანაზე ოცნებობს, რასაც უეჭველად შეასრულებენ თუ მიწის შეძენის საქმე (თავად მუხრანბატონიანთაგან) კეთილად დააბოლოვეს. ამნაირად სოფელი ნივთიერად დაწინაურების გზაზე სდგას, ცდილობს შეიძინოს სახნავი, სათიბი მანქანები და ინტენსიური მეურნეობაც მოაწყოს. საუბედუროდ ჯანმრთელობის მხრივ სოფელს დიდი წუნი აქვს: რიგიანი სასმელი წყლის უქონლობის გამო მუცლის ყველა ნაირი ავათმყოფობას აქ დიდი ალაგი აქვს მოპოვებული. ერთად ერთი რუსათავიდგანვე მეტად წაბილწულია როგორც ზევითა სოფლებისა ისე თათრების ფარეხებისაგან, საიდანაც ყველა ნაირი სიბინძურე დიღმელების რუში იწურება, სარეცხისაგან (ზიგა ჭრეცხავენ), ნაგვისაგან და სხვა. ამნაირად მოშხამულ წყალს მერე დიღმელები ჭსომენ დაუწმენდავად, რამაც ხოლერობის დროს არა ათსა და ოცს კაეკაცს უდროოდ მოუსპო სიცოცხლე. ამ საშინელ მდგომარეობისათვის მიუპყრია სახელოვან ქართველ დავით სარაჯიშვილს ყურადღება, მაგრამ სიცოცხლეში არ დასცლია თავისი სურვილის განხორციელება და ეხლა პატივცემულმა მისმა ქვრივმა ქ. ეკატერინამ მოისურვა დიღმელებისათვის სასმელი წყალის გამოყვანა. ამ მიზნით 24 მაისს ამა წელს მეორედ დავათვალიერე ადგილები, გამოვიკვლიე ადგილობრივ წყაროების გამოყვანის საქმე, შევადგინე გეგმა და ხარჯთ-აღრიცხვა „ძიჩელაანთ წყაროს“ გამოყვანისა, იმ წყაროსი რომელსაც მცხოვრებლები კაი წყაროთა სთვლიდნენ. თუმცა წყარო არ მეჩვენა კარგად, მაინც იმედი მქონდა რომ ლაბარატორია წყაროს საშუალო ხარისხისად იცნობდა. თითქმის მზად ვიყავით საქმე დაგვეწყო, რომ ტფილისის ლაბორატორიამ შეგვატყობინა, რომ წყალი სასმელად უვარგისია და არ გირჩევთ მაგის გამოყვანასაო. ასეთივე თვისებისა აღმოჩნდა სხვა პატარა წყარო, ხევის ძირში—რომელიც მეტად ცივი იყო (gue) და ანკარა. სხვა წყლები დიღმელების ადგილში აღარ მოიპოვებოდა; მაგრამ რადგან ქალბატონს ეკატერინა სარაჯიშვილისას დიდი სურვილი ჰქონდა წყლის გამოყვანისა—კიდევ დამავალა დამეთვალიერებინა ყველა წყლები დიღმის მახლობლად და თუნდაც წყალი კერძო მამულში გამოჩენილიყო მზად იყო გამოესყიდა. მესამედ 20/21 თიბათვეს დავათვალიერე ყველა ჩანჩქარი, რომელიც კი სოფლელებმა დამისახელეს დიღმიდან ათ ვერსის მანძილზე. გამოკვლევის ღირსად ვსცანი ორი წყარო ორივე მუხრან-ბატონიშვილის ალაგში: „ქელბაქიანის წყალი“ და „კუვის წყარო“. ორივეს შემშრალ რუში მარილის ნიშნები არა ჰქონდა, ეხლა კი იმედი მქონდა რომ წყარო ხეირიანი გამოდგებოდა. მდებარეობით ორივე წყარო დიღმაზე 60—80 საჟენით მაღლაა ჯ სოფლის ყველა ადგილს ადვილად მოევლებოდა წყალი. ხარჯთ-აღრიცხვით გამოყვანა 4 ვერსის მანძილზე წყლის მოგროვებით და აუზით ცხრაას თუმნამდის ჯდებოდა; საუბედუროდ ეს წყლებიც ქიმიკოსმა ალიბეგოვმა სასმელად უვარგისად სცნო. რადგან სოფელი მეტად გაჭირებულ მდგომარეობმშია და მოწამლულ წყალსა ჰსომს, მე მივმართე წყლის თვისების გამოკვლევაში დახელოვნებულ ექიმებს—მ. ვ. ლუკვეიჩს და კურციუსს, იმ იმედით რომ შედარებით რუს წყალთან-წყაროებს მაინც ამჯობინებდნენ. ამათაც წყალი მავნებლად იცნეს, რადგანაც მარილების რაოდენობა ორჯელ მეტად აჭარბებს დაწესებულ ნორმებსაო. ამ ნაირი წყაროს წყლის გამოყვანა მით უფრო სახიფათო ჰხდებოდა, რომ რუს მღვრიე წყალს კაცი- უნდობლათ ეკიდება და წმინდა წყაროს წყალს კი, ისიც მილებით გამოყვანილს, ყველა მიამიტად მიენდობოდა და შედეგი კი შესაძლებელია ცუდი ჰქონოდა. ამ ნაირად დიღმელებისათვის ყველაზე უკეთეს მახლობელ წყლად ისევ მტკვრის წყალი რჩება. აქვე სასარგებლოდ ვთვლით მოვიყვანო ქალაქის ქიმიკოსის ბ. ალიბეგოვის ანალიზის შედეგი:

ერთს ლიტრს „კუვის წყაროს“ წყალში აღმოჩნდა:

მშრალი ნაძირალი 1139,6 მილლიგრამი,	წყლის სიკარ. ნორმა ითვლება არა უმეტესს 50ს მილ.
მჟავბადიანი კალციუმი (CaO) 351,2	ერთად არ უნდა აღემატებოდეს 200 მილლიგ.
მჟავბადიანი მაგნიუმი (MgO) 72,7	
გოგირდის ანგიდრიდი (SO_3) 378,56 მილ.,	ნორმა კია 100 მილლიგ.
ხლორი 14,18 მილლიგრ.	ნორმა კია 50 მილ.
ორგანიული სხეულები 29,5 მილლიგრ.	ნორმა კია 50 მილ.
აზოტის, აზოტოკანის ამმიაკის	ნაწილები არ აღმოჩნდა.
წყლის სიმკაცრე 45,2 ნემ.	ნორმით კი არ უნდა აღემატებოდეს 20 გრად.
გრადუსი.	

ამ ნაირად გადაჭარბებული აქვს წყალს მშრალი-ნაძირალი და სიმკაცრე, რომელიც წარმოსდგება კალციუმის და მაგნიუმის მარილების დიდი რაოდენობისაგან.

ინჟენერი **გრ. ქურდიანი**.

პორგოულის წვრილ კრედიტის ამხანაგობა.

ამ ამხანაგობის წევრთა წლიური საზოგადო კრება მაისის 27 მოხდა. წლიური ანგარიშის დასამტკიცებლად, გამგეობის და სარევიზიო კომისიის თითო წევრის ასარჩევად, მიმდინარე წლის ხარჯების დასამტკიცებლად და სხვა.

ამხანაგობაში ითვლება 254 წევრი, რომელთაგან საზოგადო კრებას დესწრო 170—რის გამო კრება კანონიერად ჩაითვალა. კრების თავმჯდომარედ აირჩიეს მასწავლებელი ალ. მაჭარაშვილი, რომელმაც კრება გახსნილად გამოაცხადა. გამგეობის თავმჯდომარემ მღვდ. ვლადიმერ მაჭარაშვილმა მოკლედ აუხსნა დამსწრეთ კრების მიზეზი და ამხანაგობის მნიშვნელობა. კრებას მოხსენდა წარსული წლის შემოსავალ-გასავლის ანგარიში, რომელიც ერთხმად დამტკიცებულ იქმნა. კრებამ დამტკიცა მიმდინარე წლის ხარჯთ-აღრიცხვა, რომელიც ნავარაუდევია 175 მ.

ამხანაგობაში ითვლება ამ ჟამად 254 წევრი, რომელთაგან სესხი წაუღია მხოლოდ 219, სულ 6545 მან. სესხი წაუღიათ შემდეგი საჭიროებისათვის:

1) მიწის სასყიდლად 45 წევრს—1510 მან., 2) შენობის სასყიდლად 8—170 მან., 3) ბაღების და ვენახების გასაშენებლად 14—305 მან., 4) მუშა საქონლის სასყიდლად 42—1125 მან., 5) ჭინახულის სასყიდლად 4—55 მან., 6) სავაჭროდ 9—420 მან., 7) ძველი ვალების გასასტუმრებლად 95—2890 მან., 8) საექიმოდ 2—70 მ.

შემოსავალი ყოფილა 27 მაისამდე: სახელმწიფო ბანკის განყოფილებისაგან ძირითადი თანხა და მოკლე ვადიანი სესხი 6500 მან. ამ ფულიდან შემოსული სარგებელი 517 მან. 79 კაპ. და სხვა წვრილად შემოსავლიანად 7062 მან. 79 კაპ. ამავე დროს **გასავალი ყოფილა**: სახელმწიფო ბანკის სარგებელი 177 მან. 43 კაპ., კასა დაჯდა 139 მან. 20 კ. ავეჯი—30 მან. ჟურნალები, ბლანკები და სხვა საჭირო წიგნაკები—39 მან. 43 კაპ., სხვა წვრილადი ხარჯები 37 მან. 68 კაპ. და სრულად ხარჯი ყოფილა 423 მან. 74 კაპ., სულ გასავალი ყოფილა, გაცემულ სესხიანად 6968 მან. 74 კაპ.

ამ დღისთვის კასაში აღმოჩნდა ნაღდი ფული: 94 მან. 5 კაპ. აქვე უნდა მოვიხსენიოთ, რომ შვიდი თვის განმავლობაში (ბანკმა მოქმედება დაიწყო 11 ნოემბრიდან 1911 წელს) როგორც საქმის მწარმოებელს, ისე გამგეობის და საბჭოს წევრებს არავითარი სასყიდელი არ აუღიათ, რისთვისაც საზოგადო კრებამ დიდი მადლობა გადაუხადა.

შემდეგ ერთი გამგეობის წევრისა და მისი კანდიდატის ამორჩევა მოხდა, ნაცვლად მასწავლებ. ლავრენტი ხარშილაძისა და გრ. მაჭარაშვილისა, რომელთაც კენჭის შეხვდათ გასვლა გამგეობიდან. გამგეობის წევრი ლ. ხარშილაძე დიდის ხმის უმეტესობით ხელმეორედ იქმნა არჩეული გამგეობის წევრად (იგივე ასრულებს ხაზინადრობას) გამგეობის წევრის კანდიდატად არჩეულ იქმნა სარევიზიო საბჭოს წევრი მოსე ტაბატაძე. სარევიზიო საბჭოს წევრად ოთარამ მაჭარაშვილი, მის კანდიდატად დარისპან მაჭარაშვილი.

ამავე კრებაზე საგუბერნიო შემნახველ-გამსესხებელ და წვრილ კრედიტის ამხანაგობათა კავშირის წარმომადგენელად ერთხმად აირჩიეს გამგეობის თავმჯდომარედ მღ. ვლ. მაჭარაშვილი. **ვალ—მანი.**

მოწერილი ამბები

ს. მერეთი (ქართლი). დადგა ზაფხული და სიცოცხლის ელფერი დაედო ს. მერეთს, მთელი წლით მოშორებული ახალგაზდობა დაბრუნდა თავის საყვარელ სამშობლოში და შეუდგა სოფლის გაღვიძებას. ეს მეექვსე წელიწადია რაც აქაური მოსწავლე ახალგაზდობა სცდილობს ძალის დაკვალად წინ წასწიოს აქაურ გლეხის აზრი და გონება. ამ მიზნის მისახწევად სისტემატიურად მართვენ წარმოდგენებს, სალიტერატურო საღამოებს. მართალია ამ აზრის განხორციელება პირველში ძნელი იყო, რადგან ხალხი უნდობლივ ეკიდებოდა ახალგაზდობას; მაგრამ ბოლოს როგორც იყო შეიგნეს, რომ სცენა იგივე ცხოვრებაა, მხოლოდ ნათლად მაჩვენებელი მის სიავკარგისა.

წელს ს. მერეთს ეწვია ელისაბედ ჩერქეზიშვილისა და 7 მკათათვეს წარმოადგინეს აქაურ სცენის მოყვარეებმა მის მონაწილეობით „ხანუმა“ ა. ცაგარლისა. მერეთის და ახლო მახლო სოფლების ინტელიგენციამ თანაგრძობა გამოუცხადა, რის გამოც შემოსავალი სოფლის კვალობაზე რიგიანი იყო. ისე რომ იმედი ეძლევა ახალგაზდობას, რომ საგაისოდ მერეთს ექნება საკუთარი შენობა. წარსულ წლების წარმოდგენების შემოსავლით შეუძენიათ დეკორაციები. თუ აქამდის მერეთის სცენა მხოლოდ ოცნებას შეადგენდა ახალგაზდებისთვის, დღეს განხორციელდა ჯ მკვიდრ ნიადაგზე იკიდებს ფეხს. აზრად აქვთ თეატრთან დაარსონ ბიბლიოთეკა-სამკითხველოც.

ორიოდე, სიტყვით დაუბრუნდეთ წარმოდგენილ „ხანუმას“. მსახიობი „ლიზა“ როგორც უწოდებენ აქ ელისაბედ ჩერქეზიშვილისას, დიდი მოხარული იყო რო დაინახა თავისი აყვავებული მშობლიური კერა. მან აქ—მერეთში აიდგა პირველად ფეხი, მერეთის სცენა იყო მისი „ჰოქინა“, მთელი სოფელი და მოწვეული სტუმრები სიხარულით და სიამოვნებით უყურებდნენ „თავის ლიზას“, ხანუმას როლში, რომელმაც ყოვლ მხრივ გააცნო და ცოცხლავ დაანახვა ხალხს ცაგარლის ტიპიური მაჭანკალი ხანუმა. დანარჩენებიც ყველა თავის ადგილას იყვნენ და თავისუფლად უსწორდებოდნენ თავის როლებს და გამხნევებულნი მსახიობის ოამაზით სცდილობდნენ ხელი შეეწყოთ ანსაბლისთვის და მკაფიო სურათით გადაეცათ „საყურებლებისთვის“ „ხანუმას“ შინაარსი. ხალხი კმაყოფილი და ნასიამოვნები ამ მარტივ-ფერადგენა გამართულ იქმნა აქაურ სცენის სასარგებლოდ. ეხლა, როგორც გავიგე ადგილობრივი ახალგაზდობა ჰმართავს ილიას საღამოს. მონაწილეობას მიიღებენ პატარა მოსწავლე ბავშვებიც ამავე სოფლის სკოლისა. ვუსურვოთ სრული გამარჯვება ამ ახალგაზდობას ამ სასარგებლო საქმეში. **კენტი.**

ს. ახალი გავაზი (კახეთი). სამწუხაროდ, ჩვენს სამშობლოში მოიპოება ბევრი იმისთანა სოფლები, სადაც არც სკოლა არის და არც სხვა რაიმე განმანათლებელი დაწესებულება. ასეთი გახლავთ მაგალითად ს. ახ. გავაზი. ეს საზოგადოება არა ნაკლები ოთხასი კომლისა, სცხოვრობს მდ. ალაზნის პირას მარცხნივ, ორი ვერსის მანძილზე. მეტად ვაკე, და დაცემულ ადგილას მის გარშემო მრავალი გუბე და ჭაობებია, რის გამოც ზაფხულობით საშინელი ციებ-ცხელება მძვინვარებს. ამის გამო მცხოვრებლებს ყვითელი მოხიბლული ფერი გადაჭკრავს. მკვიდრთა უმთავრესი ცხოვრების წყაროა. ხვნა-თესვა. ახალგავაზის მიწები სულ ვაკმაა და მეტად ადვილი დასამუშავებელი ახალ-გავაზელები მეტად განუვითარებელნი არიან მეურნეობაშიაც. ახალ-გავაზელნი სულ არ უყურებენ მეზობელ სოფლებს წინ მსვლელობას მაგალითად: ველისციხეს, ყვარელს და ახალ-სოფელს (ძველი გავაზი).

ს. ახალი გავაზის მოსახლეობა სულ ქართველობა, გარეშე არავინ არ ურევიათ. ვაჭარი და ჩარჩი ებრაელები და სომხები თუ გამოიკლიან ხოლმე საწვრილმანოს გასასაღებლად. **გაქცეული.**

ქართული მართლწერა

(**დნენ** თუ **დენ?**)

(პასუხად ბ-ნს ივ. ავალიშვილს).

შარშან „სახალხო გაზეთში“ რამდენადმე ფელეტონად დაიბეჭდა ჩემი წერილი ქართულ მართლწერისა და მართლმეტყველების შესახებ და სხვათა შორის აღვნიშნე („სახ. გაზ.“ № 340 1911 წ.): შემოქმედებითისა და აგრედვე ენებითის სახის ზმნის ნამყო უსრულის დროის მრავალ რიცხვის მესამე პირის დაბოლოებას **ენ**-სა როცა **დ** უძღვის წინიდან, იმათს შუა **ნ**-ის ჩამატება მეტიამეთქი. ვიმოწმე ძველი მწერლობა როგორც სასულიერო, ისე სახორციელო, ვიმოწმე ნ. ბარათაშვილი და აკაკი, დასასრულ, ვიმოწმე მთელის დასავლეთ საქართველოის მოლაპარაკე ხალხი. არ გვეგონა, თუ ეს მოკლედ, თუმცა, ჩვენის აზრით, მკაფიოდ აღნიშნული კანონი მართლწერისა დააეჭვიანებდა ვისმე. მაგრამ ბევრ სხვა უკანონობასთან ერთად ეს უკანონობაც მოახვია თავს მრავალწამებულ ქართულ ენას ჩვენმა თანამედროვე ინტელიგენციამ. და ამიტომ, იქ, საცა სამართალია, რამდენიმე სიტყვა უნდა კმარებულიყო დათურგვნილ კანონიერების აღსადგენად, საჭირო ხდება ცოტა ვრცლად ლაპარაკი.

ამ საგნის შესახებ გამოგვეხმაურა ბ-ნი ივ. ავალიშვილი (იხ. „სახალხო გაზეთი“ №-494 მიმდინარე წლისა). ბ-ნ ავალიშვილის აზრით ჩვენა ვცდებით, როცა ზემოაღნიშნულ კანონის მოსარჩლედ გამოვდივართ, და რაც უფრო მძიმედ, არამცთუ უნებლიედ ვცდებით, არამედ ნებსით ჩავდივართ შეცდომას*).

ამ წერილის საშუალებითა გვსურს ამ საგნის შესახებ უფრო ვრცლათ მოვილაპარაკოთ და ვეცადოთ ბ-ნს ავალიშვილსა და მისებრ მოაზრეთ ყოველი ეჭვი და ორეოფობა განვუფანტოთ.

უწინარეს ყოვლისა უნდა შევნიშნოთ, რომ ბ-ნი ავალიშვილი თვისის წერილით სადავო კითხვის სა-

*) ბ-ნი ავალიშვილი ჩვენის ნათქვამის შესახებ ბრძანებს—**ყალბი აზრიაო. ყალბს** თანამედროვე ქართულში ვეტყვით ნამდვილის მაგიერ განზე მიმსგავსებულ (აზრს გინა ნივთს) რასმე და ასეთი სიყალბე ადამიანს დანაშაულობაში ჩამოერთმევა ხოლმე. იმედი მაქვს, ბ-ნმა ავალიშვილმა სიტყვა „ყალბი“ ჩემდა მიმართ სიტყვაძვირობის გამო იხმარა და აზრად არა ჰქონია დამნაშავედ გამოვეყვანე მკითხველის წინაშე. ამის იმედიც მაქვ, რომ ბ-ნს ავალიშვილს საწყენად დარჩება, რომ ასეთი დაუმსახურებელი ბრალი მომმახვია თავზე.

— გმადლობთ!—უთხრა ელენემ და იქითკენ გაეშურა.

ეზოს კარებთან დადგა. ჩაბნელებულ ეზოში მოსჩანდა აუარებელი კიბეები, რომლებიც უსწორ-მასწოროდ ადიოდნენ მარჯვნით და მარცხნით. შევიდა ეზოში და გაიხედ-გამოიხედა. კარგა ხანს იდგა, ხან ზევითა სართულში აიხედა, ხან იქვე აივანში შეიხედა, მაგრამ არავინ გამოეხმაურა. ბოლოს, იმედი რომ გადაუწყდა, იქვე პირველ სართულთან მივიდა და მოკრძალებით კარები დააკაკუნა.

— ვინ არის?—გამოეხმაურა შიგნიდან ვიღაც დედა-კაცი.

— ცოტა-ხანს გარეთ გამობრძანდით,—უპასუხა ელენემ.

კარებში შავებში ჩაცმული მოხუცებული დედა-კაცი გამოჩნდა.

— სადა სცხოვრობს მარო ომიაძის ქალი, არ იცით?—შეეკითხა ელენე.

— მარო ომიაძე?—გაიმეორა დედა-კაცმა და ჩაფიქრდა.—რომელი? აი ის ხომ არა, რუსეთში რომ სწავლობს?

— დიახ, დიახ, სწორედ ისა.

— ზევითა სცხოვრობს, სწორედ ჩემს ზევითა. მოსვენება არა მაქვს იმათ გადამკიდე. იმათთვის არც დღეა, არც ღამე. მთელი საღამოებით სხედან, ხმაურობენ და ხმაურობენ. მე კი, შენ გენაცვალე, რას დამიშლიან? განა არ ვიცი, ახალგაზდანი არიან, სიმხიარულე უნდათ! მაგრამ ავადმყოფი ქმარი მყავს და იმათ ხმაურობაზე თავის ტკივილი აუვარდება ხოლმე...

მაშ, ზევითა სცხოვრობს? საიდან უნდა ავიდე?—გააწყვეტინა ლაპარაკი ელენემ.

— აი აქეთკენ მოუვლით, კიბეზე ახვალთ და პირდაპირ იმათ კარებთან მიხვალთ.

— გმადლობთ, თავაზიანის ღიმილით გადაუხადა მადლობა და კიბეზე ავიდა.

ოთახიდან მხიარული ლაპარაკი და ქალების კისკისი მოესმა. კარებთან რომ მივიდა, ცოტა-ხანს შეჩერდა, ტანისამოსი და თმები გაისწორა და დაბრახუნა. აივანზე ახალ-გაზდა ქალმა გამოიხედა, ცოტა არ იყოს გაკვირვებით შეხედა ელენეს, ეტყობოდა ვერ იცნო, და მერე შეეკითხა:

— ვინა გნებავთ?

— სწორედ თქვენ. ომიაძე არ ბრძანდებით?

— ახ, თქვენა ხართ?—წამოიძახა ერთბაშად ქალმა, ინსტიქტიურად გაღეღილ გულზე ხელი მიიფარა და სახლში შეიპატიჟა.

— უკაცრავად, ერთბაშად ვერ გიცანით. ცოტა აწეწილ-დაწეწილი ვარ, მაგრამ, იმედია, მაპატიებთ. ელენე პატარა ოთახში შევიდა. დაბალი ჭერი, პატარა ფანჯრები, კუთხეში პატარა მაგიდა, რომელზედაც არეულ-დარეულად ათასნაირი წიგნი და ქაღალდი ეწყო,—აი რანაირი იყო პირველი შთაბეჭდილება. შუა ოთახში, დიდი, რგვალი მაგიდა იდგა. გარს რამდენიმე მასპინძელსავით ახალ-გაზდა ქალი შემოსჯდომოდა. ჩაისა სვამდნენ. მხოლოდ ერთს იმათგანს რაღაც წიგნი დაედო და უაზროდ ფურცლავდა.

ელენეს შესვლისათანავე ყველანი დაჩუმდნენ და ცნობის მოყვარეობით დაუწყეს ცქერა.

— გთხოვთ იცნობდეთ,—გააცნო მასპინძელმა ახლად მოსული:—ეს ჩემი ამხანაგები არიან, ესენიც ვანოს მეუღლე.

ქალები სათითაოდ მიესალმნენ და ისევ თავ-თავიანთს ადგილას დასხდნენ. სიჩუმე ჩამოვარდა. მაროს უნდოდა ლაპარაკი გაეცხოველებინა, მაგრამ ვერ ახერხებდა.

ვანოს ცოლს წინადაც იცნობდა, მაგრამ მხოლოდ შორიდან. მისვლა-მოსვლა არასოდეს არა ჰქონიათ. მით უფრო მოულოდნელი იყო ელენეს მისვლა. ქალებმა ერთბაშად იგრძნეს უხერხულობა და მოიწყინეს. ელენე კი ცნობის მოყვარეობით შესცქეროდა ქალებს და ათვალიერებდა ოთახს.

— გამხიარულდით, რად დაჩუმდით?—სთქვა ცოტახნის შემდეგ ელენემ და გაიღიმა. ამ ნაძალადევ ღიმილში რაღაც დაფარული კაეშანი იხატებოდა. მწუხარების გამომეტყველება მისცა ამ ღიმილმა ელენეს სახეს.

— რა გვიშავს! ისეც ბევრი ვიმხიარულეთ,—უპასუხა მარომ, ამხანაგებს გადახედა და გაიღიმა.

— იქნება დაგიშალეთ? შემიძლიან წავიდე,—კვლავ შეეკითხა ელენე.

— სრულიადაც არა! — საჩქაროდ უპასუხა მარომ.

— რასა ბრძანებთ!—თითქმის ერთხმად დაუმატეს მისმა ამხანაგებმა.

— მე გასართობად მოვედი თქვენთან, თქვენ სულ სხვანაირად იცით გართობა. დროსაც უფრო შინაარსიანად ატარებთ... თქვენ ჭკვიანები ხართ!.. ამბობდა ელენე ნაწყვეტ-ნაწყვეტად და ხან ერთს ქალს უყურებდა, ხან მეორეს.

ქალებმა კვლავ უხერხულობა იგრძნეს და როგორღაც არა ბუნებრივად შეტოკდნენ.

— ძალიან მიყვარს ჩემი ქმარი, ის კი სულ ერთავად თქვენზე ლაპარაკობს, გაქებთ, ქკვიანი ქალიაო,—მიუბრუნდა ელენე მაროს.

ძარო გაწითლდა.

— კი არ ვექვიანობ! არა. მეც მინდა ვისწავლო რამე თქვენგ ნ. ერთად ვიკითხოთ, მიმიღეთ თქვენს წრეში!—ისეთის გულ-წრფელის კილოთი სთქვა ელენემ, რომ მაროს სახეზე ათამაშებული ღიმილი სერიოზულ გამომეტყველობით შეუცვალა.

— დიდის სიამოვნებით. თუ კი რამეში გამოგადგებით, მზათა ვარ გემსახუროთ,—უპასუხა მარომ.

— კი ნუ მემსახურებით, მიმეგობრეთ,—უთხრა ელენემ, უფრო ახლო მისწია სკამი და მაროს ხელი დაუჭირა.

— როდის იკრიბებით ხოლმე?

— შაბათობით.

— ვანოს კი ნურაფერს ეტყვით. არ მინდა იცოდეს, რომ თქვენთან დავდივარ. არ ეტყვით, განა?—შეეკითხა ელენე, გადიხარა და თვალებში ჩაუშტერდა.

— თუ ეგრე გინდათ, არ ვეტყვი, უპასუხა მარომ.

— მაშ, ეხლა წავალ და სხვა დროს როდისმე უფრო დიდ-ხანს დავრჩები თქვენსა, კარგი?—და წამოდგა.

— ეხლაც დარჩით, თუ სადმე არ გეჩქარებათ!—მიიპატიჟა მარომ და ისიც წამოდგა.

— არა, ეხლა არა მცალიან. სხვა დროს.

გამოეშვიდობა ყველას და გავიდა. მარომ კარებამდის გააცილა და ოთახში შებრუნდა.

ქალებმა გაოცებით შეხედეს ერთმანეთს. **გურდელი.**

(დასასრული იქნება)

ᲛᲝᲬᲘᲚᲘ ᲐᲛᲑᲔᲑᲘ

ს. მერეთი (ქართლი). დადგა ზაფხული და სიცოცხლის ელფერი დაედო ს. მერეთს, მთელი წლით მოშორებული ახალგაზდობა დაბრუნდა თავის საყვარელ სამშობლოში და შეუდგა სოფლის გაღვიძებას. ეს მეექვსე წელიწადია რაც აქაური მოსწავლე ახალგაზდობა სცდილობს ძალის დაკვალად წინ წასწიოს აქაურ გლეხის აზრი და გონება. ამ მიზნის მისახწევად სისტემატიურად მართვენ წარმოდგენებს, სალიტერატურო საღამოებს. მართალია ამ აზრის განხორციელება პირველში ძნელი იყო, რადგან ხალხი უნდობლივ ეკიდებოდა ახალგაზდობას; მაგრამ ბოლოს როგორც იყო შეიგნეს, რომ სცენა იგივე ცხოვრებაა, მხოლოდ ნათლად მაჩვენებელი მის სიავკარგისა.

წელს ს. მერეთს ეწვია ელისაბედ ჩერქეზიშვილისა და 7 მკათათვეს წარმოადგინეს აქაურ სცენის მოყვარეებმა მის მონაწილეობით „ხანუმა“ ა. ცაგარლისა. მერეთის და ახლო მახლო სოფლების ინტელიგენციამ თანაგრძობა გამოუცხადა, რის გამოც შემოსავალი სოფლის კვალობაზე რიგიანი იყო. ისე რომ იმედი ეძლევა ახალგაზდობას, რომ საგაისოდ მერეთს ექნება საკუთარი შენობა. წარსულ წლების წარმოდგენების შემოსავლით შეუძენიათ დეკორაციები. თუ აქამდის მერეთის სცენა მხოლოდ ოცნებას შეადგენდა ახალგაზდებისთვის, დღეს განხორციელდა ჯ მკვიდრ ნიადაგზე იკიდებს ფეხს. აზრად აქვთ თეატრთან დაარსონ ბიბლიოთეკა-სამკითხველოც.

ორიოდე, სიტყვით დაუბრუნდეთ წარმოდგენილ „ხანუმას“. მსახიობი „ლიზა“ როგორც უწოდებენ აქ ელისაბედ ჩერქეზიშვილისას, დიდი მოხარული იყო რო დაინახა თავისი აყვავებული მშობლიური კერა. მან აქ—მერეთში აიდგა პირველად ფეხი, მერეთის სცენა იყო მისი „ჰოქინა“, მთელი სოფელი და მოწვეული სტუმრები სიხარულით და სიამოვნებით უყურებდნენ „თავის ლიზას“, ხანუმას როლში, რომელმაც ყოვლ მხრივ გააცნო და ცოცხლავ დაანახვა ხალხს ცაგარლის ტიპიური მაჭანკალი ხანუმა. დანარჩენებიც ყველა თავის ადგილას იყვნენ და თავისუფლად უსწორდებოდნენ თავის როლებს და

ზღვარს გადასცდა და მე კერძოთ მაბრალებს იმის თქმას, რაც არ მითქვამს, რასაც ვერ ვიტყოდი და, იმედი მაქვს, ვერც სხვა ვინმე იტყოდა. ბ-ნი ავალიშვილი ამტკიცებს, მესამე პირის მრავლობ. რიცხვის დაბოლოება **ნენ** (საცა კი იქნება ასეთი) უნდა და არა **ენ-ო**. და იმის წერილიდან ისე გამოდის, თითქო ჩვენ ამის წინააღმდეგი რამე გვეთქვას როდისმე! ჩვენ ვამბობდით: „კანონიერ ზმნის, მიხებითის სახის, **ნამყოფ სრულის** მრავლ. რიცხ., მესამე პირის დაბოლოებით **დენ** და არა **ენენ**“. და ამას ვამტკიცებდით მაგალითებითაც, როგორც ამ წერილის თავში მოვიხსენიეთ. ხსენებულ დროის დამახასიათებელი ასოა **დ**, რომელიც ზმნის ფესოსა და პირების დაბოლოებას შორის ემატება. მაგალითად მოვიტანოთ ზმნა **წერა**. ნამყო უსრული, მესამე პირი მრავ. რიც. იქმნება: **წერდენ** (ფესვი ზმნისა **წერ** + ნამყო უსრულ დროის ნიშანი **დ** + დაბოლოება მესამე პირისა **ენ**). ავიღოთ მეორე ზმნა: **ხლება**: ეახლებოდენ (ეახლ—ებოდ—ენ). ძველად ამ ფორმაში დღევანდელ **დენ**-ის მაგივრად ზმნის დაბოლოება იყო **დიან**. მაგ. „ლარსა **ჰხვეტდიან** ლაშქარნი, მარი ვითა მეკობრენია (შოთა რუსთ. ტაეპი 54)“. თანამედროვე ლაპარაკში **დ** და **ნ** დარჩა, ხოლო **ია** გადაიქცა **ე**—დ. და დღეს ძველებურის **ჰხვეტდიან**-ის ნაცვლად ვამბობთ: **ჰხვეტდენ**. აგეთივე ცვლილება განიცადა იმავე პირისა და ნამყო სრულის დროის დაბოლოებამ **ეს**-მა. მაგ. „**მოვიდეს** სრულნი არაბნი, ჯარი გამრავლდეს ხასისა“ (შოთა რუსთ. ტაეპი 44)“. **ეს** დღევანდელ ლაპარაკში შეცვლილია **ენ**-ად და ვამბობთ: **მოვიდენ** სრულნი არაბნი და სხვ. ამავე პირისათვის ეგევე. დაბოლოება რჩება საწადის სახარისა (რომ მოვიდენ) და გავლენითისათვის (მოვიდენ). ამნაირათვე **დენ**-ზე ბოლოვდება მოქმედებითის ზმნების გარდა ვნებითის და უძემობითის სახის ზმნების ნამყო უსრულის მრავ. რიც. მესამე პირი: ვიწერები — იწერებოდენ; ვკვდები—კვდებოდენ, ვიტანჯები—იტანჯებოდენ და სხვა.

პირაღებით იმის თქმა, რომ საცა ზმნის ბოლოში **ენ** მოგვესმის, წინ უეჭველათ **ნ** მივუმატოთ როგორც პირის დაბოლოების ნაწილი, იმდენადვე უსაფუძვლოა, რამდენადვე უსაფუძვლოა, იქმნებოდა **ნ**-ს მოკლება ყველგან, საცა კი **ენ** მოგვესმის ზმნის დაბოლოებაში. საზოგადო კანონი ნამყო უსრულის შესახებ, როცა **დ**-სა და **ენ**-ს შუა **ნ** არ უნდა, უკვე ზემოთ აღვნიშნეთ. ხოლო არის ზმნები, რომელნიც ნამყო სრულში (აგრეთვე საწადისსა და გავლენიის სახარში) მესამე პირზე მხ. რ. ბოლოვდებიან **ენ**-ზე და თან **ენ**-ის წინ **ნ** უზისთ. მაგრამ ეს **ნ** უზისთ იმიტომ კი არა, რომ მესამე პირის დაბოლოების ნიშანია, არამედ იმიტომ, რომ ნაწილია ზმნის ფესვისა. ავიღოთ **გახედნა**. მისი ფესვია **გახედნ**, რომელსაც ნამყო სრულში მესამე პირში მხ. რ. ემატება **ენ** და გამოგვიდის გაიხედნენ (გაიხედნ+ენ). ამნაირათვე წარმოობენ ზმნანი: ხვეწნა—ეხვეწნენ (ეხვეწნ—ენ), წარდგენა—წარუდგნენ, მორჩენა—მორჩნენ, ჯმნა—იჯმნენ, ყვნა—იყვნენ, ქმნა—იქმნენ, ვარდნა—დავარდნენ, ლოდნა—ელოდნენ, ხვევნა—მოეხვევნენ, წარყვანა—წაირყვნენ და სხვა და სხ.

აგრეთვე ის ზმნები, რომელთა დაუსრულებელ სახის ფესოში საბოლოო **მ**-ნია, მრ. რიც. მესამე პირში ამ **მ**-ნს მონათესავე **ნ**-ად იცვლის. ტ დაბოლოება გამოდის **ნენ**-ზე. მაგ. ძღომა (ფესვო **ძღომ**) — განძღნენ, წყურომა—გაწყურნენ, დგომა—იდგნენ, შეთქმა—შეითქვნენ, დაცემა—დაეცნენ, შებმა—შეიბნენ და სხ. და სხ.

ზოგნი ზმნანი კიდენ, რომელთაც ფესოში საბოლოო **ნ** აქვსთ, აწმყოსა და მყობადში მრ. რიც. მესამე პირში **ნენ**-ზე ბოლოვდებიან. მაგ.:

დაუსრულებელი სახე.	აწმყო დრო.	მყობადი.
კბენა	კბენენ	უკბენენ
სტვენა	სტვენენ	დაუსტვენენ
ცთენა	აცთენენ	მოაცთენენ
ღრენა	უღრენენ	დაუღრენენ
წვენა	აწვენენ	დააწვენენ
ჩენა	აჩენენ	გამოაჩენენ
ჯდენა	აჯდენენ	დააჯდენენ

არის აგრეთვე ერთი ფორმა ზმნისა (განსაკუთრებით უმეშვიდობითისა და ვნებითის სახის ზმნისა), სადაც მესამე პირი მრავლ. რიცხ. ქმნილოდეს უსრულის დროისა ღებულობს დაბოლოებას **ნენ**-ს. ასეთი ზმნა ამ დროში პირველ პირში ბოლოვდება **ე**-ნზე, ხოლო სამსავე პირს მრავლობითის რიცხვისას დაბოლოებათა წინ ემატება **ნ**. მაგ. ავიღოთ ვნებითის სახის ზმნა **ტანჯვა** და მიმოვხრათ ხსენებულ დროში.

მხოლ. რიცხვი		მრავლ. რიცხვი.
1 პირი	ვიტანჯე	ვიტანჯენით
2 „	იტანჯე	იტანჯენით
3 „	იტანჯა	იტანჯნენ

ასეთის ზმნის მრავლობითის რიცხ. მესამე პირის დაბოლოება უცვლელად რჩება საწადისსა და გავლენითს სახრებშიაც. ამნაირათვე მიმოიხვრიან ზმნები: შევიყარე, ვეწვალე, მოვეშზადე, შევიყვარე, ვეწვიე, გავემგზავრე, მოვირჯმე და სხ. და სხ. „ლაშქარნი სამზოდ **აწვივნეს**: მოდით და მოიჯარენით. გაჰყარეს სმა და ნადიმი, მუნ ამოდ გავიხარენით“ (შოთა რუსთ. ტაეპი 71.) ეს ფორმა ძველებურია და თანამედროვე ლაპარაკში დაცულია აღმოსავლეთ საქართველოში, უმთავრესად ქართლში.

(დასასრული იქნება)

თ. სახოკია.

დეპეშები

(დეპეშათა პეტერბ. სააგენტო)

საზღვარ-გარედ

19 ივლისი.

ოსმალეთი.

სტამბოლი. მთავრობას ჰსურს მეშვიდე მუხლი კონსტიტუციისა შემდეგნაირად შესცვალოს: არაჩვეულებრივ გარემოებათა გამო ხონთქარს ნება აქვს, მოისმენს რა სენატის აზრს, დაითხოვოს პალატა, მაგრამ ახალი პალატა უნდა მოიწვიოს ექვსი თვის განმავლობაში.

ასეთი შესწორება წინანდელ ორ პირობას სპობს: წინად საჭირო იყო სენატის თანხმობა და პალატის მიერ მთავრობასთან ორჯერ ზედიზედ ჩამოვარდნილი უთანხმოება.

გამოაცხადეს სია აბდულ-ჰამიდის რეჟიმის დროის 130 მოღვაწისა, დანაშაული ყველას აპატია ხონთქარმა. სხვათა შორის, ნაპატიებნი არიან აბდულ-ჰამიდის მდივანნი თაქსინ-ფაშა და იზეთ-ფაშა, სამხედრო მინისტრი რიზა-ფაშა, საზღვაო ჰასან-რამი-ფაშა, შინაგან საქმეთა-მემდუჰ-ფაშა და პუბლიკისტი ალი-ქემალი.

სოფია სტამბოლიდან აქ ამბავი მოვიდა, კაბინეთის პროგრამამ, დეპუტატთა პალატაში რომ წაიკითხესო, ისეთი შთაბეჭდილება მოახდინა, თითქოს საბრალ მდებლო ოქმი ყოფილიყოს „ერთობისა და პროგრესის კომიტეტისა“ და ძველ კაბინეთის საწინააღმდეგოდ მიმართულიო. დეკლარაციით მთავრობა დაჰპირდა პალატას, არჩევნების დროს ჩადენილ უკანონონობას გამოვიძიებთო. ეს თითქმის იმის ლაპარაკია, საიდ-ფაშას კაბინეთის თანამშრომლებს სამართალში მიგცემთო. ძალიან ბევრი ვაუკვირვებია პალატის საქციელს: უმეტესობა „ერთობისა და პროგრესის“ კომიტეტს ეკუთვნის და მთავრობას მაინც ნდობა გამოუცხადაო. მაგრამ ალბად თავის დაცვის ინსტინქტმა თუ აალაპარაკა. პალატას უნდობლობა რომ გამოეცხადებინა, კაბინეთი გადადგებოდა. ხონთქარი ისევ ძველ სამინისტროს დაამტკიცებდა. მეორე დღეს პალატას იმავე პროგრამას წარუდგენდნენ და თუ მეორედაც დამარცხდებოდნენ, ხონთქარი პალატის დაითხოვდა. მაგრამ არავის ეგონოს, პალატამა და კაბინეთმა დიდხანს შესძლონ საერთო მუშაობა. კაბინეთს ერთ მხრით ალბანეთი აწუხებს. მეორე მხრით ვერც პალატის უმრავლესობას შესთანხმებია. უეჭველია, კაბინეთი შეეცდება უთანხმოების საბაბი რაიმე გამონახოს და პალატა როგორმე დაითხოვოს. ამ საბაბიდ შეიძლება გამოიყენონ ახლახან შეტანილი კანონ-პროექტი კონსტიტუციის მე-7 მუხლის შეცვლისა. საზოგადოებას, მაინც და მაინც, ძალიან არა სწყენია კომიტეტის დაცემა, რადგან უნარი ვერ გამოიჩინა მართვა-გამგეობისა და ბევრს კი ყოყოჩობდა.

დეპუტატთა პალატა. პალატაში თითქმის ყველა მინისტრია. პალატამ კომისიას გადასცა კონსტიტუციის მე-7 მუხლის გამოცვლის კანონპროექტი.

უთანხმოება დროებით თავს მოიშორეს.

რუსეთის კონსულის პროტესტი.

ქოი. რუსეთის კონსულმა ოსმალეთისას ენერგიანი პროტესტი განუცხადა ოსმალეთის ჯარისკაცების მიერ კაპიტან ნიკიტინსა და მის მხლებლებზე თავდასხმის წინააღმდეგ.

სპარსეთი.

ოავრიზი. არდებილიდან იუწყებიან 16 ივლისის თარიღითა, გენერალი ფიდაროვი სოფელ უნარს რომ მიუახლოვდა, შაჰსევნებმა უნარის მთებიდან თოფის სროლა აუტეხესო. საღამოს 7 საათზე შაჰსევნებს პოზიციები წაართვეს და სოფელი რუსის ჯარს ჩაუვარდა ხელთა. შაჰსევნებისათვის რამდენიმე კაცი მოუკლავთ და დაუჭრიათ.

აგარიდან იუწყებიან, 16 ივლისს ხოჯალინელები პოლკოვნიკ ტოლმაჩევის რაზმს მიუახლოვდნენო. დაიწყო ბრძოლა, რომელმაც საღამოს 6 საათამდე გასტანაო. შაჰსევნები ძალიან დაზარალებულან. ის სოფლები, სადაც შაჰსევნები დამალულიყვნენ, მთლად გადაბუგეს.

იაპონიის ახალი იმპერატორი.

ტოკიო. ახალ იმპერატორის იოსიპოტოს ტახტზე ასვლის მანიფესტი გამოსცეს. ახალ მეფობას უწოდეს ტაისიო. რაიცა ჰნიშნავს დიდ სამართლიანობას. უცხო სახელმწიფოთა უმრავლესობამ იაპონიის იმპერატორის ოჯახობას სამძიმარი გაუგზავნეს.

ცხრა კაცის სიკვდილი.

სოფია. პლევნაში მეხს მოუკლავს 9 კაცი და ბევრი შენობა დაუნგრევია.

ცუვაის მოკვლის განმზრახველნი ზაგრები. იუკიჩთან ერთად ხორვატიის ბანის (ნაცვლის) ცუვაის მოკვლის განზრახვას აბრალებენ სტუდენტს ნეიგარტს. ნეიგარტი ტყულში დაიჭირეს. მან განაცხადა, წინად პოლიცია ძალას მატანდა თავი დამნაშავედ აღმესარებინა, ახლა სასამართლოში სხვას ვამბობ და მართალსაცაო.

რუსეთი.

გაზეთების დასჯა-დაჯარიმება.

პეტერბურგი. „რუსკოე ზნამიას“ რედაქტორს ერთ ფელეტონის გამო 500 მანეთი დაადეს ჯარიმად.

„პრავდას“ რედაქციას 500 მანეთ. ჯარიმა დაადეს „შავრაზმელთა გამარჯვების“ გამო, რომელიც 18 ივლისის ნომერში დაბეჭდილა.

დაიჭირეს „პეტერბურგსკია ვედომოსტის“ № 162 ორი წერილის გამო: 1. „მემორანდუმის გამო“ და 2. „ეკლესიის ავტორიტეტის არა უზრუნველყოფა“.

თეატრი და ხელოვნება.

ქ. ბათომი. 15 ივლისს განზრახული ჰქონდა შ. დადიანს დაედგა ბათუმის სცენაზე, ბრანდეს ის 2 მოქ. დრამა „სტუმარი“ თარგ. ივ. მაჭავარიანისა და 1 მოქ. ვოდ. „ქარიშხალი“, მაგრამ ცუდი დარის გამო არ შესდგა. გადასდეს 17 ივლისისათვის, ამ დღესაც ცუდი დარი იყო. ხალხი კანტი-კუნტად მოდიოდა. ათის ნახევარზე აიწია ფარდა, მაგრამ ხალხი მაინც თითებზე ჩამოითვლებოდა. წარმოდგენის წინ. ბ. დადიანმა მშვენიერი განმარტება წაუმძღვარა პიესას „სტუმარს“.

ორივე პიესამ კარგად ჩაიარა და ეს მცირე დამსწრენი დიდად ასიამოვნა.

ფრიად კარგი აზრი მოსვლია ბ. შალვა დადიანს, მისი მეთაურობით: ყალაბეგაშვილს, ბარველს, კორიშელს, ქ-ნ ანდრონიკაშვილისას და სხვათა მოუწადინებიათ ემსახურონ ჩვენს კუთხეს ე. ი. ბათუმს, სოხუმს, ახალსენაკს, ოზურგეთს და სხ. მუდმივი საცხოვრებელი ბინა ექნებათ ბათუმში და აქედან დასი თვეში ორჯერ თუ სამჯერ ყოველ ზემოხსენებულ ადგილებს გამართავენ წარმოდგენებს.

ტრ. ი—ძე.

რედაქტორ-გამომცემელი
ნ. კურდღელაშვილი.

გამოსადეგი ცნობა

მატარებელთა მიმოსვლა

(**საზაფხულო**).

(დრო აღნიშნულია ტფილისის საათით).

ტფილისიდან გადის.

ბაქოსაკენ: ჩქარი მატარ. № 2, ბლაკარტით დილის 10 ს. 8 წ. **საფოსტო** № 4, ღამის **წ.** 12 ს. 10**სახალხო** № 6, ნაშუადღ. 2 ს. 44 **წ. ნარევი** მე-IV კლ. ვაგ, ან მე-III, დილის 4 ს. 37 **წ.**

ბათუმისაკენ: ჩქარ. მატ. № 11, ბლაკარტით ღამის 10 ს. 44 **წ. საფ.** № 3, დილ. 9 ს. 41 **წ. სახ.** № 5, საღ. 6 ს. 36 **წ. ნარევ.** მე-IV ან მე-III კლ. ვაგ. დილ. 6 ს. 18 **წ.**

ბორჯომისაკენ: სახ. № 7/8 დილ. 7 ს. 58 **წ. სახ.** № 9/10 ნაშუადღ. 3 ს. 5 **წ.**

მცხეთაში: საადგარაკო 8 ა ტ. № 77 a **, ნაშუადღ. 3 ს. 55 **წ. საადგარ. მატ.** № 77 **, დილ. 8 ს. 45 **წ.**

ჯულფისკენ: საფოსტო № 74/75 ღამის 12 ს. 40 **წ.**

ერევნისაკენ: სამგზ. და **საბარგო მატ.** № 78/79, მე-II და მე-III კლ. ვაგონ., საღ. 7 8 **წ. სახ.** და **საბარგ. მატ.** № 109|104 I—III კლ. ვაგ. დილ. 11 ს. 28 **წ.**

ტფილისში მოდის.

ბაქოდან: ჩქარ. მატ. ბლაკარტ. № 1, საღ. 9 ს. 56 **წ. საფ.** № 3, დილ. 8 ს. 41 **წ. სახ.** № 5, ნაშუადღ. 5 ს. 51 **წ. ნარ.** მე-IV ან მე-III კლ. ვაგ. № 107, დილ. 4 ს. 56 **წ.**

ბათომიდან: ჩქარ. მატ. ბლაკა. № 12, დილ. 9 ს. 18 **წ. საფ.** № 4, საღ. 11 ს. 15 **წ. სახ.** № 6, ნაშუადღ. 1 ს. 59 **წ. ნარ.** მე-IV ან მე-III კლ. ვაგ. № 106, ღამ. 6 ს. 40 **წ.**

მცხეთიდან: საადგარაკ. № 76 a*, საღ. 8 ს. 28 **წ. საადგ.** № 76 **, ნაშუადღ. 1 ს. 28 **წ.**

ბორჯომიდან: სახ. № 9|10 საღ. 9 ს. 8 **წ. სახ.** № 7|8, დილ. 7 ს. 8 **წ.**

ჯულფიდან: საფ. № 72|73, დილის 7 ს. 26 ს.

ერევნიდან საქონ. და **სახ.** № 80|81, შუადღის 2 ს. 48 **წ. საქონ.** და **სახ.** № 110|111, ღამ. 8 ს. 33 **წ.**

გემების მიმოსვლა

საზაფხულო შავზღვასა და კასპიის ზღვაზე

რუსეთის სავაჭრო-სანაოსნო ამხანაგობისა

ბათომიდან გადის:

1 **ირგვლივ მოსიარულე**, სამშაბათ ღამე 12 ს. 30 წ. ყველა ნავთსადგურებში შეიკვლის, 2 **ირგვლივ მოსიარულე** ხუთშაბათს ღამის 12½ ს. პირდაპირი ბათომ-ყირიმისა, შაბათ ღამ 12½ საათზე გაუვლის სოხუმს, გაგრას, სოჩას, ტუაპსეს, ნოვორასიისკს, ფეოდოსიას, იალტას, სევასტოპოლსა და ევპატორიას.

სამგზავრ. გემები ყველა ნავთსადგურში შემვლელი ორშაბათობით 12 ს. დღისით და შაბათობით დღის 12 საათზე. დაწვრილებითი ცნობანი შეიძლება მიიღოთ ტფილისში ველიამინოვის ქუჩაზე № 18. ტელეფონი № 11. იქვე იყიდება სამგზავრო ბილეთები და საქონელი, ბარგის ჩაბარება და დაზღვევა იქ შეიძლება.

სანავოსნო ამხანაგობა

კავკაზი და „მერკური“

ბაქოდან გადის:

ასტრახანისკენ კვირაობით, ორშაბათობით, შაბაშაბათობით, ხუთშაბათობით, პარასკევობით და შაბათობით შუადღის 12½ ს.

კრასნოვოდსკში ყოველდღე საღ. 8 საათ.

ასტრაში ხუთშაბათობით საღამოს 6 საათ.

ლენქორანში ორშაბათობით საღ. 6 საათ.

ენზელში (პირდაპირი ჩქარი) სამშაბათობითა და პარასკევობით საღამოს 6 საათზე.

კრასნოვოდსკსა, ჩიკიშლიარსა, ასტრაბადსა, მეშედეხერეს ხუთშაბათობით საღამოს 8 საათზე.

მტკვრისაკენ კვირაობით, სამშაბათობით ხუთშაბათობით და პარასკევობით საღამოს 6 საათზე.

ბაქოში მოდის:

ასტრახნიდან ყოველდღე საღ. 8 საათზე.

კრასნოვოდსკიდან ყოველდღე დილის ს. 45 წ.

ასტარიდან ხუთშაბათობით საღ. 6 საათ.

ლენქორანიდან ხუთშაბ. დილის 8 საათ.

ენზელიდან (პირდაპირი და ჩქარი) პარასკევობითა და ორშაბათობით დილ. 11 ს.

მეშედერესიდან, ასტრაბადიდან, ჩიკიშლიარიდან და **კრასნოვოდსკიდან** სამშაბათობით დილის 6 ს. 45 წ.

ყოველგვარი ცნობანი, რკინის გზის ბილეთი და პლაკატები საქონლის გაგზავნისა თუ დაზღვევის საქმე იკითხეთ **ტფილისში** ერევნის მოედანზე № 3. „**კავკაზი მერკური**“ ტელ. 682.

სასანიტარო ექიმები

უბნები: 1, 2—9 **პ. ფომინა-ოსიპოვისა** (ვაკეში, საკუთარი სახლი, ტელეფ. 461).

მე-4 და რუსის ბაზარში **ჭრ. ლ. ქალანთაროვი** (სოლოლაკი, ამაღლების ქ. 8, 517).

5—6 **ი. მ. ზაბლუდოვსკი** (გრიბოედოვსკი, 10. ტელ, 645).

10, 11—12 **ვ. ა. მირაქოვი** (მიხეილის ქ., 174 ტელ. 327).

7—8 **გ. თ. ნათიშვილი** (ვორონცოვის ძეგლთან, მონუმენტი შესახვ. 5. ტელ. 487).

სასურველია, თვითონ მცხოვრებლები დაგვხმარებოდნენ სასანიტაროო წესიერების შემოღებაში და სადაც-კი ამ მხრივ უწესობას შეჰნიშნავენ—სახლებში თუ სხვა ადგილებში სასანიტაროო მოთხოვნილებათა არღვევენ, ცუდს საჭმელ-სასმელს აკეთებენ და ჰყიდიან და სხ.—დაუყონებლივ ზემოდ დასახელებულ ექიმებს აცნობონ, წერილობითი განცხადებები ყველას შეუძლიან გარდასცეს ქალაქის სავაჭრო პოლიციის კანტორებში: ვერის მოედანზე. რუსის ბაზარში, თათრის მოედანზე, კახეთის მოედანზე, ავლაბარში რიყის ქუჩაზე, 54, ელისაბედის ქუჩა 56 და მალაკნის მოედანზე.

ქალაქის საავადმყოფოები

მთავარი—მუხრანის ქუჩა, 9.
ავლაბრისა—კახეთის ქ. № 15.
ხარფუხისა—ვორონცოვის ქ. 55.
კუკიისა—ჩერქეზიშვილისა, 1—18.
დიდუბისა—საგურამოს ქ. 5.

ქალაქის საბჭოს ექიმები მოვალენი არიან ღარიბ მცხოვრებთ უფასო საექიმო დახმარება აღმოუჩინონ ქალაქის საავადმყოფოებში და თვითონ ავადმყოფის ბინაზედაც ყოველმა თავ-თავის უბანში), თუ უბრალო ექიმი დილის 11 საათამდე მოიწვიეს, ვალდებულია იმ დღესვე ინახულოს ავადმყოფი, გარდა საჭაროო შემთხვევებისა, როცა დახმარება დაუყოვნებლივ უნდა მისცეს.

უფასო საექიმო დახმარება

ქალაქის საბჭოს ექიმები.

უბნები

1—2 **გ. ა. გედალინი** (სდგას ვერაზე, ოლგის ქუჩა, 22. ტელეფ. 592).

3—4 **მ. ი. შავერდოვი** (ფეთხაინის აღმართზე, 1, ტელ. 619).

5—6 **ტ. მ. თათეოსიანი** (ველიამინოვის, 4, ტელეფ. 680).

6—7 **შ. ა. მიქელაძე** (ავლაბარში, კახეთის ქ., 1, ტელ. 816).

8—9 **ნ. დ. ხატისოვი** (კუკიაში, ნიკოლოზოვის ქ. 7, ტელ. 715).

10, 11—12 **ა. ი. შჩერბინინისა** (დიდუბეში, საგურამოს ქ. 5. ტელეფ. 71

განცხადებანი

ექიმ ნავასარდიანის პირველი კერძო სამკურნალო

დაარსებულია 1880 წელს.

(ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).

ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე გარდა კვირისა.

დილით:

„606“ — 11—12 ს. შეშხაკუნება

კონსულტაციურად.

ბ. ა. ნავასარდიანი: 11—12 ს. ქირურგიული, და ვენერიული (სიფილ.) ავად.

ბ. გ. ბაბასაროვი: 1—2 ს. შინაგანი ბავშვთა ავადმყ.

კ. მ. ჩიქოვანი: 9½—10 ს. თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

ზ. ი. ბაბანასოვი: 10—11 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა,

ნ. ტ. მულინი: 10—12 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელისა.

მ. გ. ავეტისიანცი: 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.

გ. ი. გურგენოვი: 12—1 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.

ა. ბ. კარაპეტიანცი: 12—1 ს. შინაგანი საბავშვო და ყვავილის აცრა.

ექიმი ქალი **ე. ნ. ამბრუმოვა-მელიქიანი** 1—2 ს. საბებიო დ. ქალების ავადმ.

საღამოთი:

მ. გ. ავეტისიანცი: 6—7 საათ.

რჩევა-დარიგება 50 კაპ. ხელმოკლეთათვიე უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.

სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი **ბ. ა. ნავასარდიანი.**

(წ. 1074.108)

განცხადება

იყიდება შემთხვევით **ერთი საბოსახლო მიწა** ზომით 70 საჟენი ახალშენში—ზედვე ვერის ბაღებთან. მდებარეობა საუცხოვო აქვს. ფასიც ღირებულებასთან შედარებით მცირეა.

მსურველმა უნდა მიმართოს ოლღას ქუჩაზე, სახლი წილოსანისა, № 54, მეპურე უთმელიძეს. (1—563—1)

სუსუნატის წინააღმდეგ ახალი წამალი

„SALO—პიჩილინი“

სწრაფად და საფუძვლიანად ჰმოქმედობს და ექიმთა აზრით გონივრულ საშუალებად ითვლება. დარიგება კოლოფშივე ძევს. ნამდვილი მხოლოდ ლონთონის კოლოფითაა. ცალი 1 მ. და 80 კაპ.

მოქმედობს კარგად ამ სენის გამწვავებისა და ქრონიკულად გამოჩენის დროს და სულ მოკლე ხანში შეუწყვეტელ დენასაც აჩერებს.

დეპო: Петербургъ, разъѣжая. № 7 аптека Г. Конгейма. იგზავნება ფასდადებით. გასაგზავნი ფოსტის ტარიფის მიხედვით. არის აფთიაქებში. ნარდად საოფთიაქო საწყობებში. Метиль 23672.

(წ. 1161.14)

არ გაგონილა! მხოლოდ 2 მან. 95 კაპ.

ვგზავნით ქვემოდ ჩამოთვლილ 14 ნივთს: 1. მშვენიერ მკვიდრ უბის საათს კაცთათვის — „ანკერ“ (და არა ცილინდრი) ინგლისურ შავ-ფოლადისა. იმართება თავით 36 საათში ერთხელ, ხმა წკრიალა აქვს, 15 ქვიანია. 2. ქალთ. საუცხოვო ყელის ძეწკვი, ახალი ფასონისა. 3. ბრილოკი-კინემატოგრაფი კომპასით, ან საუცხოო სანახავებით. 4. ზამთის ბუდე საათისათვის. 5. მოხდენილი ბეჭედი ამერიკულ ოქროსი „დუბლე“, პარიზულის თვალით. 6. სათვატრო ბინოკლი 4 ახრამტიულ შუშით ჩვეულებრივის ზომისა, რომელიც დიდის მანძილიდან აახლოვებს საგნებს. 7. საათის უზრუნველმყოფელი ქურდებისაგან. 8. პარიზის პლასტოგრაფი, ზედმიწევნით მაჩვენებელია სხვა და სხვა სანახაობისა. 9—14 ექვსი მეტის-მეტად საგულისხმო სურათი. სულ ეს ღირს მხ. ოლოდ 2 მ. 95 კ., ორი წყება 5 მ. 50 კ., 4 წყება—10 მ. 50 კ. ესენივე სახურავიან საათით 1 მან. 2 მ. 95 კ., ორი წყება **5 მ. 50 კ., 4 წყება—10 მ. 50 კ. ესენივე სახურავიან საათით 1 მან. ენეთით **მეტი ღირს**. ხსენებული წყება საათითა და ნივთებით საუკეთესო ღირსებისა და უმაღლესი ხარისხისა—3 მ. 95 კ., ორი წყება—7 მ. 40 კ. გასაგზავნი ორ წყებამდე—40 კ. (ციმბირში 75 კ.) საათსა ვგზავნით შემოწმებულ-შესწორებულს წუთი-წუთზე 8 წლის თავდებობით, ფასდადებით და უბეოდ. მისამართი:

И. ШТРУМФЕЛЬДЪ ВАРШАВА, ЭЛЕКТОРАЛЬНАЯ 11. ОТД. 116.

ეს მისამართი ამოსჭერით და კონვერტს ან ღია წერილს დაკარით.

Метиль. 36443. (6.1337.6)

ციკლოგრაფია

ქართველთა გამომცემელ ამხანაგობისა კისრულობს ყოველგვარ

კლიშეების დამზადებას.

საქმეს ასრულებს დროზე სუფთად და ხელმისაწვდენ ფასად.

ტფილისი, ვანქის დიდი ქუჩა, № 12. (თ.—1307.12)

საუკეთესო მსხვილ-მარცვლოვანი ხიზილალა!!!

თევზის მრეწველნი

ძმ. ძეგველოვები.

პუშკინის ქ., საკუთარი ს. № 9.

ტელეფონი № 712.

ყურადღება!

(წ.1131.211)

მშვენიერი გემოსი და სურნელოვანია. მომზადების საუკეთესო საშუალების წყალობით დიდხანს უძლებს გადატან-გადმოტანას და ამიტომ ვურჩევთ საადგარაკოდ და საზღვარ-გარედ მიმავალთ მის შეძენას.

მიეიღეთ აგრედვე ბოჭკის საუკეთესო

ხიზილალა,

გირვანქა 1 მ. 60 კ.

სამოგზაურო თავშესაფარი

თუჯარიდინა,

გოლოვინის პროსპექტისა და ბაგრატიონოვის ქუჩის ქიმში, № 34, ფეოდოსიის ეკლესიის გასწვრივ. იღებენ ფეხმძიმე და მშობიარე ქალებს დღე და ღამ ყოველ დროს. ცალკე ნომრებიც არის ხელმისაწვდომ ფასებში და საზოგადოც. ორ-საწოლიანი ოთახი 2 მან. და მომშობიარებისათვის 6 მან. არის საზოგადო ოთახში ხელმისაწვდომ ფასში, დღე-ღამეში 1 იან. იღებენ დედათა ავადმყოფობით სნეულთა და საბებიოს საქმიანობისათვის. ძიძებსა და მოახლეებს ყოველ დღე, დილის 11—12 ს.-მდე მოწვევს. თავშესაფარის გაგე ექიმი **მ. გ. მიკირტუმოვი.** (თ. 1037.40)

ფეხსაცმელები

თოდა დ. ჯანეაარაშვილის

მაღაზია-სახელოსნოში

მუხრანის ქ., № 2. ყოველ ნაირი ფეხსაც საუკეთ. მასალ, ზომიერ ფასებში.

(25.549.4)

სახელოსნო და საწყობი

ძეგლეებისა.

ძმ. აგლაძეების.

მიხეილის პროსპ. № 48.

ვღებულობ ყოველნაირს მარმარილოს, ლაბარატორის გრანიტის და ყოველნაირ მოზაიკის სამუშაოს, იატაკებსა და სხვებს ხელ. მისაწვდომ ფასებში.

(0.—522—8)

სამკურნალო

ექიმთა საზოგადოებისა

მუდმივის საწოლებით.

მიხეილის ქუჩა, № 59, მიხეილის საავადმყოფოს პირდაპირ, ტელეფონი № 1026.

იღებენ ავადმყოფთ:

ალაჯანოვი—საშარდე ორგანოთა, ათაშანგისა და კანის სნეულებისა—დღის 11—12 ს.

ვ. ვ. ვნუკოვი—ქირურგიულ სნეულ. ნაშუად. 1—2 საათამდე.

ეგიაზაროვი ი. ნ.—შინაგან, ნევრვებსა სულით-ავადმყოფთ. ელექტროტერაპია დილი 11—12 საათამდე.

კიმონტი გ. პ.—ქირურგიულ სნეულ. დილის 11—12 საათამდე.

მაგაკიანი გ. ნ.—შინაგან სნეულ ებ. და ბავშვების ავადმყ. დილ. 11½—12½ სათ.

ა. დ. კალმიკოვისა-ვნუკოვისა—დეთა ავადმყ.—დილ. 11—12 ს. სამკურნალოში ელექტროსითა და მასაჟით სწამლობენ. მიკროსკოპიულ, ბაქტეროლოგიურ და ქიმიურ გამოკვლევას ახდენენ. ყვავილს უცრიან. ძიძებს ამოწვევენ. რჩევის ფასი 50 კ. ოპერაციებისა და კონსულტაციების ფასი—მორიგებით. სამკურნალოს სტაციონალური განყოფილება შესდგება საზოგადო პალატისა და ცალკე ნომრებიდან.

წამლობა „606“-ით.

(0—1253—85)